

Vadå tekniska och taktiska förmågor?

- En studie om hur specialidrottslärare
förhåller sig till bedömning av tekniska och
taktiska förmågor

Martinique von Schewelov

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN
Självständigt arbete avancerad nivå 71:2017
Ämneslärarprogrammet 2013 - 2018
Handledare: Kerstin Hamrin
Examinator: Suzanne Lundvall

What do you mean by technical and tactical skills?

- A study about how teachers in the subject Specialized physical education relate to assessment of technical and tactical skills

Martinique von Schewelov

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Master degree project: 71:2017

Teacher education program: 2013 - 2018

Supervisor: Kerstin Hamrin

Examiner: Suzanne Lundvall

Abstract

Aim

The purpose of this study was to determine how teachers in the subject Specialised physical education relate to assessment of technical and tactical skills in a chosen sport.

Questions at issue

- How are technical and tactical skills assessed?
- Other than technical and tactical skills, what factors play a part in the assessment of the subject Specialized physical education?

Method

A qualitative method was implemented on five of Sweden's tennis coaches teaching in the subject Specialized physical education. The questions formed for the interviews were semi structured in aim of making sure more detailed answers could be given and supplementary questions could be posed. Pierre Bourdieu's theory with the concepts Habitus, Capital and Field were used as a theoretical framework.

Results

The coaches experienced difficulties with interpreting and using curricula and assessment tools presented by Skolverket. Therefore, they also find difficulties in knowing what to assess regarding tactical and technical skills. The coaches mainly work with technical, tactical and physical skills, mental development, work effort and behaviour. These are also the factors that are most noted when it comes to assessment in the subject.

Conclusion

The coaches in this study experience difficulties in relating to both The national agency for education curricula and the assessment tools regarding assessment of the specific abilities technique and tactics. Many of the coaches therefore base their assessment on their personal habitus, meaning, they build their teaching and assessment methods on their own experiences and their own beliefs of what should be taught and learnt by the students. Despite some differences in both educational background and training philosophy amongst the coaches, they all work and relate to technical and tactical skills in more or less equivalent ways and with equal goals. Viewed from Bourdieu's notions, the coaches could therefore be considered being in the same field, with a equivalent capital.

Sammanfattning

Syfte

Studien syftar till att undersöka hur specialidrottslärare förhåller sig till bedömning av tekniska och taktiska färdigheter i vald specialidrott.

Frågeställning

- Hur bedöms tekniska färdigheter respektive taktiska färdigheter?
- Vilka övriga moment (utöver teknik och taktik) ligger till grund för bedömningen?

Metod

En kvalitativ intervjustudie utfördes på fem av landets tränare i ämnet specialidrott med inriktningen tennis. Intervjufrågorna var semistrukturerade så att mer utförliga svar och följdfrågor skulle vara möjliga. Pierre Bourdieus teori med begreppen Habitus, kapital och fält användes som teoretiskt ramverk till studien.

Resultat

Tränarna upplever svårigheter med att tolka och nyttja skolverkets kursplaner och bedömningsunderlag. Därför upplevs också svårigheter i att veta vad man ska bedöma när det kommer till taktiska och tekniska förmågor. Att bedöma dessa två förmågor anses därför göras bäst som en helhet, där faktorerna är beroende av varandra, och speglar elevernas individuella förmågor. Tränarna arbetar ändå mest med, och förhåller sig till i sin bedömning av elevernas prestation, tekniska – och taktiska förmågor, mental utveckling, fysisk förmåga, arbetsinsats och beteende.

Slutsats

Tränarna i studien upplever svårigheter med att förhålla sig både till skolverkets kursplaner och bedömningsmatriser när det kommer till bedömningen av de specifika förmågorna teknik och taktik. Många av tränare baserar därför sin bedömning på sin egen habitus, det vill säga, de bygger sina undervisnings- och bedömningsmetoder på sina egna erfarenheter och sin egen tro på vad eleverna som ska lära sig och kunna. Trots vissa olikheter i både utbildningsbakgrund och träningsfilosofi bland tränarna så arbetar samtliga med tekniska och taktiska förmågor på mer eller mindre likvärdiga sätt och med lika målsättningar. Sett till Bourdieus begrepp så kan de därför anses befinna sig inom samma fält och ha ett likvärdigt kapital.

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	1
1.1 Introduktion.....	1
1.2 Bakgrund.....	1
1.2.1 Specialidrottens historia.....	1
1.2.2 Kursplaner och kunskapskrav för Specialidrott.....	2
1.2.3 Riksidrottsgymnasier och Nationellt godkända idrottsutbildningar.....	4
1.3 Forskningsläge.....	4
1.3.1 Specialidrott.....	5
1.3.2 Idrott och Hälsa.....	7
1.3.3 Teknik och taktik.....	8
1.4 Teoretiskt ramverk.....	10
1.4.1 Kapital.....	10
1.4.2 Habitus.....	10
1.4.3 Fält.....	11
1.4.4 Teorins relevans för studien.....	11
2 Syfte, frågeställning och hypotes.....	12
2.1 Syfte.....	12
2.2 Frågeställning.....	12
3 Metod.....	12
3.1 Metodval.....	12
3.2 Urval.....	13
3.3 Procedur.....	15
3.4 Databearbetning / Insamling och analys av data.....	16
3.5 Etiska ställningstaganden.....	16
3.6 Validitet och Reliabilitet.....	17
4 Resultat.....	17
4.1 Ansvarsområden inom RIG och NIU.....	17
4.2 Bedömning.....	19
4.2.1 Bedömning av tekniska färdigheter.....	20
4.2.2 Bedömning av taktiska färdigheter.....	23
4.3 Utöver tekniska och taktiska färdigheter.....	25
4.4 Svårigheter och Förändringsförslag.....	27
5 Diskussion.....	28

5.1 Analys av bedömning.....	29
5.1.1 Teknikbedömning.....	31
5.1.2 Taktikbedömning	32
5.1.3 Övriga faktorer	33
5.2 Metoddiskussion	35
5.3 Vidare forskning.....	36
5.4 Slutsats	36
Käll- och litteraturförteckning	38

1 Inledning

1.1 Introduktion

Utbildning och elitidrottssatsning är två parametrar som idag blivit mer och mer populära och under de senaste 40 åren har dessa också varit möjliga att kombinera under den så kallade gymnasietiden. Tennisen, som funnits med redan från start när det kommer till idrottsutbildningar i skolan, är en idrott som innehåller många både taktiska och tekniska moment som elever måste behärska för att lyckas med sin elitsatsning. Just dessa två begrepp, *teknik* och *taktik*, omnämns som en del av de kunskapskrav som ska studeras i samtliga *idrottsspecialiseringskurser (1,2 och 3)* för specialidrott på gymnasiet. Då tennis, såväl som många andra idrotter till största del handlar om förmågan att utföra och kombinera just tekniska och taktiska färdigheter är det av intresse att ta reda på hur specialidrottslärare idag förhåller sig till just dessa två begrepp när det kommer till bedömning.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Specialidrottens historia

Elitidrott i skolan är något som kan sägas varit en möjlighet sedan år 1972.

Riksidrottsförbundet (RF) tog det året initiativet till att försöka starta en riksidrottsgymnasieverksamhet i syfte att gynna elever som ville elitidrottssatsa (Uebel, 2006, s.10). Denna verksamhet kom att styras gemensamt av staten och idrottsrörelsen (Lund, 2010, s.13) Tennis var en utav de sex idrotter som ingick i denna satsning. Satsningen var så pass lyckad att man under läsåret 1977/78 beslöt att låta skolöverstyrelsen ta över och införa vissa nödvändiga förändringar. Ämnet *Specialidrott* tillkom under detta läsår och redan läsåret 1982/83 lät Riksdagen klassa ämnet som ett "eget ämne" som därmed också fick en permanent verksamhet i gymnasieskolan. (Uebel, 2006, s.10)

Under 1990-talets början skedde en decentralisering av gymnasieutbildningen i Sverige, detta innebar att kommunerna fick styra mer fritt och med det kunde varje skola utveckla lokala kurser och program, så som exempelvis idrottsprogram. Valmöjligheterna var mycket omfattande och idrottsutbildningarna som erbjöds var inte längre enbart rent elitinriktade. Fram till år 2011 fanns det tre olika varianter av idrottsutbildning i Sveriges gymnasieskolor att tillgå. Riksidrottsgymnasier (RIG), regionala idrottsgymnasier och lokala idrottsgymnasier. Enligt RF riktade sig dessa tre utbildningsvarianter till lite olika elevkategorier. RIG menade de på var ämnade för de elever som ansågs vara den nationella

eliten och de regionala idrottsgymnasierna motsvarade den utbildning som lämpade sig för den regionala eliten. Vad gäller de lokala idrottsgymnasierna så syftade dessa till att finnas till för samtliga idrottsintresserade. (Lund, 2010, s.14) Idrottssatsning och gymnasiestudier fanns under denna tid mer eller mindre tillgängligt för alla elever.

I samband med gymnasiereformen och tillkomsten av Lgy11 så förändrades också utbudet och strukturen på idrottsutbildningarna i landet. Till en början lutade det åt att enbart Riksidrottsgymnasierna med sina elitinriktningar skulle få finnas kvar inom gymnasieutbildningen. RF satte sig emot detta och menade på att det måste förekomma någon form av hemortsalternativ specialidrottsundervisning. RF fick genomslag på så sätt att specialidrott inte enbart undervisades genom RIG utan även det som idag kallas för NIU (Nationellt godkända idrottsutbildningar). Specialidrottsämnet blev under denna reform även klassat som ett yrkesämne. (skolverket, 2017, s. 1-2)

Nu, 2017 så pågår än en gång förändringar vad gäller specialidrottsämnet. Förändringarna rör i huvudsak inte utbildningens utformning i sig utan snarare ämnets klassificering och krav på lärarna i ämnet. Ämnet som sedan 2011 klassats som ett yrkesämne klassas med de nya bestämmelserna som ett ”vissa ämnen”. Denna omklassificering görs i syfte att stärka lärarkompetensen och med det öka elevernas chanser till lärande och framgång i sin idrottsutbildning. Då dessa bestämmelser klubbats igenom så innebär det att som specialidrottslärare måste man vara behörig och ha legitimering för sitt ämne. Lärare i ämnet som inte har detta får fortsätta sin anställning, men kan enbart anställas ett år i taget. (ibid, s. 2)

1.2.2 Kursplaner och kunskapskrav för Specialidrott

Vad gäller kursplaner för specialidrott så har dessa förändrats främst i samband med skolreformerna 1994 och 2011. Fram till 1994 så var det normrelaterad bedömning som gällde i skolan och detta innebar att bedömningen och betygen sattes beroende av jämförelser mellan elevernas individuella förmågor. Från och med reformen 1994 så infördes istället ett mål- och kunskapsrelaterat betygssystem. Denna form av system gäller än idag, men kursutbudet och utformningen ser lite annorlunda ut sedan införandet av Lgy11. Innan Lgy11 inrättades kunde kurserna *Specialidrott A* som omfattade 200 poäng och *Specialidrott B* som omfattade 100 poäng läsas (Skolverket, 1994). De syften och mål som beskrivs under denna periods kursplan för specialidrott visar inte på några större skillnader från dagens aktuella kursplan för ämnet. Det är framförallt omformuleringar och tydliggöranden som gjorts.

En parameter som samtliga kursplaner, både före och efter Lgy11's inrättande, har gemensamt är målen som berör teknik och taktik. I kursplanen för *Specialidrott A* innan Lgy11 tillkom gällde detta mål rörande teknik och taktik (ibid):

*Eleven skall ha färdigheter i sin
specialidrott,
vara förtrogen med specialidrottens teknik, taktik och regler...*

I kursplanen för *Idrottsspecialisering 1, 2 och 3* idag står följande punkter i det centrala innehållet gällande teknik och taktik (skolverket 2011):

Undervisningen i kursen ska behandla följande centrala innehåll:
Regler, taktik och teknik inom vald idrott

I kunskapskraven för betyget E står följande:

Eleven genomför, med viss säkerhet och i samråd med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med viss precision och kontroll...

Att tekniska och taktiska färdigheter spelar in för elevens prestation och för lärarens bedömning kan utläsas och sett till samtliga kursplaner som omnämns så är dessa två färdigheter bland de första som uppmärksammas. Lgy11 ger en lite mer utförlig beskrivning av de taktiska och tekniska parametrarna och intresset för hur dessa ska tolkas och utnyttjas av lärare i ämnet idag är den mest bakomliggande faktorn till att denna studie görs.

Boken, *Vinnaren i det långa loppet: tränings- och tävlingslära i specialidrott*, bör omnämnas då den syftar till att täcka kursplanen för tränings- och tävlingslära 1 som är fokuserat på prestationsutveckling. Det kan i sig därför tänkas vara möjligt att denna bok används av många lärare inom specialidrottsämnet som ett bedömningsunderlag. Boken finns att tillgå som läromedel för samtliga RIG och NIU skolor i landet. Förutom boken medföljer en webbplats som ges tillgång till med hjälp av en kod som fås i samband med inköp av boken. Här kan man som elev få möjlighet att testa och förbättra fysiska färdigheter, mental förmåga samt göra personliga träningsplaneringar och lära sig mer om hur man ska bemöta media som

idrottare. Boken har använts sedan år 2011 men kom 2016 ut med en förnyad upplaga. (SISU idrottsböcker, 2016)

1.2.3 Riksidrottsgymnasier och Nationellt godkända idrottsutbildningar

RIG (Riksidrottsgymnasier) och NIU (Nationellt godkända idrottsutbildningar) är de två idrottsutbildningar som finns tillgängliga på gymnasiet i dagsläget där specialidrott finns att läsa. Specialidrotten vid båda utbildningar kan utgöras av maximalt 700 poäng. För samtliga RIG och NIU utbildningar krävs ett godkännande från de separata specialidrotternas förbund för att få bedriva specialidrottsverksamhet genom skolan. (Svenska tennisförbundet, 2017) RIG finns idag på 51 platser runtom i landet och utgörs av 30 olika Specialidrotter. De RIG med inriktning mot tennis som finns är två och de finns i Lidköping och Båstad. Antalet spelare som antas till dessa två gymnasier har varierat mellan 14 och 18 spelare per antagningstillfälle under de senaste fyra åren. (RF, 2015)

När det kommer till NIU så finns det betydligt fler skolor som erbjuder denna typ av utbildning. Sett till tennisen finns det idag nio olika skolor som erbjuder denna utbildning. (Svenska tennisförbundet, 2017)

Skillnaderna mellan RIG och NIU är att RIG har en riksrekrytering medan NIU har lokal/regional antagning. (RF, 2017)

Antagningen har idag förändrats sedan reformen trädde i kraft 2011 och ser man till NIU-utbildningarna som ändå erbjuder fler platser än vad RIG gör så är det långt ifrån en garanti att bli antagen. Idag är det huvudmän och Riksidrottsförbund som sköter antagningsbesluten baserade på elevernas idrottsliga meriter. Detta betyder att enbart de mest "lämpade" eleverna antas till NIU-utbildningarna. (Lund & Liljeholm, 2012, s.8)

1.3 Forskningsläge

Vad det gäller tidigare forskning inom området Specialidrott så är det mycket få gjorda internationella studier. Detta kanske inte är så konstigt då specialidrott är ett svenskt påfund inom skolundervisningen. Självklart har andra länder likvärdiga kurser/program som är inriktade på elitidrott, England och USA t.ex. har elitidrotten starkt förankrad till skolan. Forskningen som ligger till grund för detta arbete kommer därför att vara hämtad både från den svenska specialidrotten, men till viss del även från mer internationellt gjorda studier.

1.3.1 Specialidrott

Riksidrottsförbundet som länge varit med och påverkat Specialidrotten har dock bidragit med en del information och utvärderingar av ämnet. De har bland annat tagit fram FoU-rapporter (forskning- och utvecklingsrapport) rörande ämnet. Rapporten *Nationellt godkända Idrottsutbildningar – certifiering och talangidentifikation*, är en sådan och som handlar om dagens NIU-utbildningar där man bland annat belyser kraven och användandet av ämnesplaner för specialidrott inom NIU-utbildningarna som ett problem. Det är specialidrottsförbunden själva som påpekar dessa problem. Ordningen som de sju olika kurserna inom specialidrott ska läsas har kritiserats men framför allt har kritik riktats mot skolverkets sätt att formulera ämnesplanerna på. Mål och kunskapskrav har inte ansetts vara felaktiga, utan problemen som förbunden uttryckt har varit att innehåll och progression inte varit tydligt nog uttryckta och sammanlänkade till kroppsliga färdigheter. Man menar på att ämnesplanerna inte bidrar med tillräcklig information om hur eleverna ska utveckla sin fysiska prestation och vad utövande och färdighetsträningen förväntas ge för progression. Förbunden menar på att ämnesplanerna i stort handlar om att ge eleverna kunskap *om* elitidrott och att då kunskapen *i* elitidrott försummas. Samtidigt lyfts det fram att skolverket anser att ämnesplanerna är tolkningsbara och att det finns en frihet för förbunden att formulera egna utbildningsplaner och kunskapskrav specifika för vald specialidrott. Detta är något som gjorts av flera förbund i syfte att uppnå de behov som specialidrotten kräver för att utveckling ska ske. (Lund & Liljeholm, 2012, s.23-24) Problemet de ser är att om förbunden själva får en frihet gällande tolkningen och utnyttjandet av ämnesplaner så kan detta påverka ämnesinnehållet och då finns risken att den likvärdiga kunskapsutveckling och utbildning som ska erbjudas inte längre blir så likvärdig (ibid. s.24). Fritolkningen och användandet av ämnesplanerna i specialidrott kan leda till att olika lärare värderar olika saker som underlag för bedömning, t.ex. teknik, taktik, förståelse, kunskap, etc, vilket kan anses vara av relevans för denna studie.

I samma rapport tas det upp ytterligare en aspekt som är av betydelse för denna studie, nämligen talangidentifikation. Även om detta inte är det som studien åsyftar så är det relevant då antagningskriterierna på samma sätt handlar om bedömning och avgöranden för vilka förmågor eleven har och om de är tillräckliga. Antagningen av elever till NIU ser lite olika ut och måste inte nödvändigtvis ske av både specialidrottsförbund och huvudman. I vissa fall är det enbart förbunden som fattar besluten och i andra fall har antagningsbesluten överlåtit helt

åt gymnasieskolorna eller distriktsförbunden. Oavsett antagningsmetod så är tidigare erfarenheter, fysisk testning och intervjuer det som ligger till grund för antagningen. (ibid. s. 29). Vad gäller tidigare erfarenhet så påpekas att individuella idrotter, som ofta redan har ett nationellt rankingsystem, ofta baserar antagningen på dessa rankingresultat (ibid. s. 31). Tennis, som tillhör just de individuella idrotterna och som har ett nationellt rankingsystem kan mycket väl tänkas basera större delar av antagningsbesluten på dessa resultat. Trots detta finns det andra faktorer som spelar roll för antagningen. Elevers personlighet, dvs. viljan, dedikationen, glädjen, kämpaglöd, etc. spelar också roll vid antagningen då man menar på att de är avgörande för talangutvecklingen. Med dessa faktorer (förmåga, personlighet, etc.) kommer förmågan att sälla ut vad som är avgörande för bedömningen. Lund och Liljeholm nämner då *praktiskt förnuft*. Detta innebär att personerna som ska fatta besluten om antagning använder sig av sin intuition och sina tidigare erfarenheter (ibid. s. 35). Just denna intuition och erfarenhet hos lärarna misstänker jag kan ligga till grund även för bedömning och betygssättning när eleverna har antagits och läser specialidrott. Aspekten kan därför tänkas undersökas närmare i denna studie.

En annan FoU-rapport som Riksidrottsförbundet tagit fram är *Ämnet specialidrott i gymnasieskolan - en utvärdering av ämnet läsåret 2008/09* (Ferry & Olofsson., 2009). Rapporten analyserar några av de olika specialidrottsutbildningar som fanns i Sverige innan 2011 och syftar till att utvärdera ämnet specialidrott. Att ta i beaktande är dock just att denna rapport är gjord utifrån den gamla läroplanen, men det finns en hel del viktiga aspekter som tas upp och som är av nytta för denna studie. Ferry och Olofsson presenterar bland annat i rapporten resultat som visar på att eleverna, oavsett idrott, anser att mest tid ägnas åt teknikträning följt av färdighetsträning. Taktikträning får inte alls lika mycket uppmärksamhet enligt deras rapport. (ibid, s. 33). En annan intressant aspekt som rapporten lyfter är elevernas önskemål på förändring. Här nämns nämligen att man vill förändra ”Att alla får MVG bara man gör sitt bästa” (ibid. s.36). Något som Lund och Liljeholm (2012) uppmärksammade på snarlikt sätt vad gäller talangidentifikation och elitidrottsutveckling genom sina diskussioner om att den fysiska förmågan är av större vikt än bara personlig dedikering.

1.3.2 Idrott och Hälsa

Även om idrott och hälsa är ett ämne som inte alls är förankrat till specialidrotten så finns det vissa faktorer de två ämnena emellan som är gemensamma. Båda ämnena behandlar till exempel utveckling och utnyttjandet av rörelseförmågor. Därför presenteras nu några studier som belyser olika aspekter rörande idrott och hälsa och som även kan vara av relevans för specialidrotten.

Review artikeln, *Swedish physical education research questioned—current situation and future direction* (Larsson & Redelius, 2008), handlar om oklarheter kring syftet med ämnet idrott och hälsa och det är framförallt svårigheter med att formulera vad som egentligen ska läras genom idrott och hälsa ämnet som kommer till uttryck. Studien är tyvärr skriven år 2008 och är därmed inte anpassad efter 2011-års läroplaner. Det som ändå är av relevans och som Larsson och Redelius (2008) uttrycker är lärares syn på vad och hur bedömning ska gå till. Majoriteten av lärarna i studien menar på att det som är avgörande för om en elev vill ha ett högt betyg i Idrott och hälsa är förmågan att prestera väl inom olika idrottsgrenar, visa på goda resultat när det kommer till fysiska tester samt visa disciplin och gott beteende. För att få ett godkänt betyg menade många av lärarna på att det räcker med att komma ombytt och delta i undervisningen. (ibid, s.392). Utmaningarna man som lärare ser enligt studien är att: Veta vilken sorts lärande som ska ske i undervisningen, vilken typ av undervisande som kan bidra till det eftersträlvade lärandet samt hur lärandet bör bedömas av lärarna. (ibid, s.393) Just dessa fynd är troligen än idag problematiska i ämnet och då Idrott och Hälsa och Specialidrott är två ämnena som innefattar fokus på rörelseutveckling är det inte omöjligt att flertalet lärare upplever svårigheter med just detta.

Swedish PE teachers' understandings of legitimate movement in a criterion-referenced grading system (Svennberg, 2017_a), är en annan studie som tar upp hur lärare i Idrott och hälsa ser på och bedömer goda rörelseförmågor samt vad som påverkar bedömningen. I fokus för studien ligger problematiken kring hur goda rörelsekaraktärer och med det komplexa rörelser ska tolkas, klassas och bedömas. Ett utav resultaten som är av intresse är att komplex rörelseförmåga, av de flesta, är förknippat med att man behärskar en god teknik och att bedömningen är baserad på hur de olika teknikerna används vid olika situationer och miljöer. (ibid, s. 263). Det som dock är av störst betydelse från denna studie är som sagt vilka svårigheter som upplevs med bedömningen av rörelse i Idrott och Hälsa. Den ena upplevelsen

är att förmågan att beskriva och sedan bedöma rörelsekvantiteter är svår om inte mätbara resultat finns att tillgå. Den andra svårigheten lärare upplevde var att förhålla sig till kursplanens mål om jämlik och individanpassad undervisning. (ibid, s. 263)

Svennberg gör i en annan avhandling om bedömning inom idrott och hälsa en jämförelse och analys av fyra olika studier. Resultaten pekar på att lärare i ämnet många gånger låter bedömningen påverkas av deras egna förväntningar. Förväntningar som då bygger på varje idrottslärares individuella erfarenheter. Detta i sig kan leda till att erfarenheterna skapar förutfattade meningar om elever och deras prestationsförmåga och som då får betydelse för hur läraren ser på och bedömer eleven. (Svennberg, 2017_b, s.58). Lärare i ämnet uttrycker även svårigheter i att verbalt motivera bedömningen när det kommer till olika rörelsekvantiteter. En av anledningarna till dessa svårigheter påstås vara de vaga beskrivningar som ges i kunskapskraven i ämnet. För att slippa undan denna svårighet är det därför många lärare som väljer att ta till till mer kvantitativa, mätbara medel för att lättare motivera bedömningen. (ibid., s.64). Ett annat problem som Svennberg tar upp är att lärare i idrott och hälsa förhåller sig olika till bedömningen när det kommer till elevens bakgrund, tidigare erfarenhet och individuella egenskaper. Hon menar på att lärare många gånger ser varje elev som en del av en enhet som kan bidra med olika egenskaper och förmågor. Dessa egenskaper kan vara de som avgör för betyget. (ibid. s.65).

Svennberg menar på att när betyget grundas på elevernas fysiska prestation så blir bedömningen mer likvärd och rättvis, däremot minskar chanserna för lärande och individanpassad undervisning. Med en bedömning grundad på kompetens skulle sannolikheten vara större att fler elever tillgodosåg sig kunskap och kände sig mer inkluderade i idrottsundervisningen. (ibid., s. 66).

1.3.3 Teknik och taktik

När det kommer till tekniska och taktiska studier i relation till ämnet specialidrott förekommer det inget sådant av relevans i dagsläget. Däremot finns det studier som behandlar bedömningen av taktiska och tekniska färdigheter.

När det kommer till de tekniska färdigheterna så klassas dessa ofta, vilket presenterades tidigare av Svennberg (2017_a), som förmågan att utnyttja olika komplexa rörelser. I Tidéns (2016) avhandling, *Bedömningar av ungas rörelseförmåga: En idrottsvetenskaplig problematisering och valideringen*, diskuteras hur bedömningar görs och bör göras av elevers

rörelseförmågor. Oavsett vad bedömningen handlar om ska den vara tillförlitlig och rättvis. Med detta menar Tidén på att bedömningen ska ha hög reliabilitet i form av att den eller det som bedömer/mäter är tillförlitligt samt att validiteten är god på så sätt att det som bedöms är av relevans. (Tidén, 2016, s.24). Som Svennberg (2017_b) nämnde så sker ofta bedömning kvantitativt i form av mätningar. Tidén påpekar samma fenomen och motiverar det med att det är mindre tidskrävande, har en högre interbedömarreliabilitet och kräver mindre erfarenhet och utbildning. Nackdelen är att validiteten tenderar att bli lägre och elevernas motorik och rörelseförmåga åsidosätts och ersätts med bedömning av fysisk mognad/styrka. Kvalitativa bedömningsmetoder är inte heller felfria. Dessa metoder löper större riska att bidra med en lägre reliabilitet då tillförlitligheten är svårare att säkerställa. (Tidén, 2016, s. 36).

En hel del verktyg och medel för bedömning av yngre barns rörelseutveckling finns idag, däremot ser det krasst ut för barn i de äldre åldrarna. Det påpekas att det saknas kunskap om hur komplexa rörelser och redan mer välutvecklade rörelseförmågor ska bedömas hos äldre barn på ett kvalitativt sätt (ibid., s. 37). Sett till, till exempel tennis, så förekommer komplexa rörelser frekvent och lärarna i ämnet är ombedda att förhålla sig till de kurs- och ämnesplaner som är uppbyggda av mer kvalitativ karaktär.

Arias-Estero & Castejo ´n (2014) behandlar i sin artikel användandet av olika metoder och modeller för att bedöma taktik inom idrott och hälsa såväl som ”extra-curricular sports” (det vill säga, som de själva beskriver det: idrott som sker utanför idrott och hälsa). Deras definition av vad taktik är, är att det består av två komponenter, beslutsfattande och utförande av rörelseförmågor (ibid, s. 526).

När det kommer till bedömningen av taktik så menar Arias-Estero & Castejo ´n att det finns två modeller för detta som idag används flitigt inom både Idrott och hälsa och ”extracurricular sports”. Den ena är Game Performance Assessment Instrument (GPAI) och den andra är Team Sport Assessment Procedure (TSAP). De skiljer sig åt en aning när det kommer till dess syfte. GPAI syftar till att agera ett instrument som ska ge lärare/undervisare en chans att bedöma spelares förmåga i relation till att lösa taktiska problem under spelets gång. TSAP och andra sidan är en utformad procedur som syftar till att bedöma deltagarnas taktiska prestationer i samband med lagsport. (ibid, s. 526). GPAI visade sig användas mer inom Idrott och hälsa och TSAP användes mer inom ”extra-curricular sports” (ibid. s. 531).

1.4 Teoretiskt ramverk

Det teoretiska ramverk som ligger till grund för denna studie är Pierre Bourdieus kultursociologiska teori. Donald Broady (1990) gör i sin bok ett försök till att sammanfatta och tolka Bourdieus teori och beskriver den enligt följande:

”...Den teori vi finner är inte i första hand en teori om samhället. Den är snarare en kunskapsteori, och framförallt en teori om den sociologiska kunskapens betingelser, möjligheter och gränser.” (s.582)

Med detta sagt är det ur en kunskapsteoretisk vinkling som analysarbetet i denna studie kommer att ta hjälp av. Bourdieu har under sina år producerat omkring 25 böcker och cirka 260 artiklar (Bourdieu & Wacquant, 1992, s.2). Några av hans mest kända begrepp inom sin kultursociologiska teori är: kapital, habitus och fält. Det är dessa tre begrepp som behandlas i samband med analysarbetet av resultaten i denna studie. Följande beskrivs i korthet innebörden av de tre begreppen samt på vilket sätt de behandlas i studien.

1.4.1 Kapital

Bourdieu anammade begreppet kapital inom sin teori och syftade då till en form av ”värden”, tillgångar” eller ”resurser” med vanligen en symbolisk karaktär. Enklast för att beskriva innebörden av det symboliska kapitalet är genom Donald Broady’s (1990, s.171) definition:

” symboliskt kapital är det som av sociala grupper igenkännes som värdefullt och tillerkännes värde”

Kapital kan, förutom att vara rent symboliskt, vilket är den mest tillskrivna formen av kapital, även vara av kulturell, ekonomisk och av social art. Tidén ger konkreta exempel på hur man kan tolka dessa olika begrepp och förstå innebörden. Hon beskriver kulturellt kapital i form av kunskap t.ex. inom idrott. Det sociala kapitalet beskrivs i form av relationer genom nätverk, kontaktnät och förbindelser och det ekonomiska kapitalet beskrivs som pengar eller materiella tillgångar. (Tidén, 2017, s. 50)

1.4.2 Habitus

Bourdieus egen definition av habitus lyder:

” Habitus, system av varaktiga och överförbara dispositioner, strukturerade strukturer som är ägnade att fungera som strukturerade strukturer, det vill säga som strukturer som genererar

och organiserar praktiker och representationer, vilka kan vara objektivt anpassade till sina mål utan att förutsätta någon medveten målinriktning, och utan att förmågan att bemästra de operationer som krävs för att nå dessa mål behöver vara artikulera. Dessa system av dispositioner är objektivt ”reglerade” och de är ”reguljära” utan att alls vara resultatet av att man åtyder regler. Allt detta gör att de är kollektivt orkestrerade.” (Broady,1990, s. 228)

Enklare beskrivet säger Donald Broady att habitus handlar om system av dispositioner, där människor får chans att handla, tänka och orientera sig med den sociala världen (ibid. s. 228). Habitus kan ses som de resultat som etsats sig fast i människors kroppar och sinnen. Resultat som skapats av de sociala erfarenheter, kollektiva minnen samt sätt man genom livet fått tänka och röra sig på. (Broady, 1998; Ferry, 2012, s.7) På sätt och vis skulle man kunna påstå att habitus handlar om ”smaken” för något eller ”lockelsen” till något. Tidén påpekar att habitus spelar roll för vad vi väljer att tycka om och vilka åsikter vi har (Tidén, 2017, s.50). Just dessa olika val och åsikter kan anses vara avgörande när det kommer till hur vi som lärare idag väljer och förhåller oss till bedömning i bland annat specialidrott.

1.4.3 Fält

Fält är det tredje av Bourdieus välkända begrepp och omnämns i regel som *socialt fält*. Definitionen av socialt fält lyder i korthet:

”ett system av relationer mellan positioner besatta av specialiserade agenter och institutioner som strider om något för dem gemensamt” (Broady, D, 1990, s.270)

Innebörden av begreppet är att människor som strider om symboliska eller materiella tillgångar och som är av gemensamt intresse leder till att s.k. fält uppstår (ibid. s.271).

Striderna som råder handlar om vem som har position och makt i ett fält (Tidén, 2017, s. 51)

1.4.4 Teorins relevans för studien

Samtliga av Pierre Bourdieus kultursociologiska teoribegrepp låg till grund för att analysera denna studies resultat. Att komma ihåg är att begreppen egentligen inte går att separera fullständigt utan påverkar och har inverkan på varandra mer eller mindre konstant (Broady,1990, s. 169).

Vad gäller begreppet kapital så studerades det främst i form av en symbolisk karaktär. Det är då Specialidrottslärares tidigare erfarenheter, utbildning och nuvarande tjänst som har

jämförts och analyserats. Detta dels för att ge en överblick av vad som krävs idag, erfarenhetsmässigt, för att få undervisa på ett RIG eller NIU gymnasium.

Habitus är det begrepp som varit av störst relevans för att besvara studiens frågeställning. Begreppet är tänkt att bidra till att belysa och finna svar på hur och vad specialidrottslärarna väljer att bedöma och se på när det kommer till tekniska och taktiska förmågor hos eleverna som utövar sin specialidrott.

Fältbegreppet uppmärksammades i syfte att kartlägga de eventuella lika och/eller olika syn- och arbetssätt som förekommer mellan undervisande lärare i ämnet specialidrott. Det kan handla om olika tänk kring bästa undervisningsmetod vad gäller utveckling av tekniska förmågor till exempel.

2 Syfte, frågeställning och hypotes

2.1 Syfte

Studien syftar till att undersöka hur specialidrottslärare förhåller sig till bedömning av tekniska och taktiska färdigheter i vald specialidrott.

2.2 Frågeställning

- Hur bedöms tekniska färdigheter respektive taktiska färdigheter?
- Vilka övriga moment (utöver teknik och taktik) ligger till grund för bedömningen?

3 Metod

3.1 Metodval

Metoden som valts har en kvalitativ ansats som sker i form av en intervjustudie. Eftersom studiens intervjuer syftar till att ta reda på specifika personers, i detta fall, förhållningssätt till tekniska och taktiska förmågor, så lämpar sig en kvalitativ ansats. En kvalitativ metod syftar i regel till att få kunskap om människors syn på världen.

En intervjuguide utformades i syfte att säkerställa att så relevanta frågor formulerats som möjligt. Studien var av halvstrukturerad karaktär. En pilotstudie utfördes för att testa frågornas tydlighet och relevans för studien. Detta gjordes därför enbart på en individ. Resultaten av intervjuerna transkriberades därefter i syfte att plocka ut relevant information med hög validitet och reliabilitet. Resultaten har sedan genomgått en analys, samt jämförts

och sammanställs i textform. Etiska ställningstaganden är tagna i samband med intervjuandet, så som informationskravet, konfidentialitetskravet, etc. Intervjuerna har spelats in digitalt.

3.2 Urval

Urvalet bestod av fem stycken undervisande lärare i ämnet specialidrott på gymnasiet, Samtliga deltagare i studien var män. Kravet för att delta i studien var att undervisa och bedöma och/eller sätta betyg på eleverna i den valda idrotten i ämnet specialidrott. En begränsning gjordes till att enbart involvera lärare och/eller tränare undervisandes i tennis kopplat till ämnet Specialidrott för gymnasieelever. Enbart denna målgrupp efterfrågades. Landets samtliga NIU och RIG skolor med inriktning på specialidrotten tennis kontaktades i syfte att få utföra så många intervjuer som möjligt och med det få ett större antal svar att basera resultaten på. Då specialidrottslärare med inriktning tennis är en mycket specifik grupp bestående av få antal personer så kan urvalet sägas vara till viss del handplockat och till viss del ett nomineringsurval. Ett handplockat urval innebär, som det låter, att deltagarna väljs ut specifikt då de anses lämpliga för att ge den information som eftersträvas (Hassmén & Hassmén,2008, s.110). Vad gäller det handplockade urvalet i denna studie så är det skolorna i fråga som blivit handplockade. Detta då samtliga skolor som bedriver NIU och RIG efterfrågats för att lättare uppnå studiesyfte. Däremot har ett nomineringsurval gjorts gällande vilken lärare som intervjuats från varje skola. Detta har gjorts då en del av de kontaktade personerna på de aktuella skolorna har hänvisat till andra mer lämpliga lärare inom ämnet. Ett nomineringsurval innebär att deltagare i studien ger förslag på andra lämpliga och aktuella deltagare (ibid., s.109).

Gemensamt för samtliga tränare är att de läst alla svenska tennisförbundets högsta utbildningskurser, dock enligt det föregående utbildningsprogrammet. Enbart NIU-tränare 1 påstod sig ha läst det förnyade kursutbudet. Ingen utav tränarna har läst de högskoleutbildningar som svenska tennisförbundet rekommenderar. Utöver förbundsutbildningarna har samtliga tränare läst någon form av kurs eller utbildning med relevans för tennisträneryrket. Två av tränarna har läst en elittränarutbildning, en har även läst delar av den spanska och den amerikanska tränarutbildningen. Vad gäller kurser som inte är direkt kopplade till tennis och elitsatsning så har två av tränarna läst kurser inom psykologi, träningslära och coachning och en har läst pedagogik. RIG-tränare 2 har en komplett specialidrottsutbildning från GIH. De övriga fyra tränarna har ingen utbildning inom

specialidrottsläraryrket eller annan lärarutbildning, men samtliga uttrycker intresse att inför och i och med de nya bestämmelserna om lärarlegitimation vidareutbilda sig inom specialidrottsläraryrket.

Samtliga tränare påstår sig ha tränat ihärdigt och/eller satsat på sin tennis som junior och en bra bit in i 20-årsåldern. Enbart NIU-tränare 1 har under sin tennisspelarkarriär befunnit sig på ATP-nivå, dvs. internationell elitennis nivå.

Yrkesmässigt har tränarna varit verksamma tennistränare i mellan 22–34 år. NIU-tränare 1 och 2 samt RIG-tränare 2 har varit verksamma inom specialidrotten i tre år, där var och en har varit stationerad på en och samma skola under dessa tre år. NIU-tränare 3 säger själv att han var med och startade hela tennisverksamheten för 15 år sedan på en utav landets specialidrottsutbildningar, men att han sedan kommit och gått lite i intervaller. Så totalt har han varit verksam inom specialidrotten i 12–13 år. RIG-tränare 1 har arbetat på en och samma specialidrottsutbildning i sex år.

NIU-tränare 1: Läst en elittränarutbildning. Har ingen lärarutbildning. Undervisar i dagsläget 19 stycken elever i specialidrotten tennis.

NIU-tränare 2: Läst kursen ”Tennis och träningslära 1 och 2”, idrottspsykologi och pedagogik. Har ingen lärarutbildning. Undervisar 9 stycken elever i tennis i specialidrott i dagsläget.

NIU-tränare 3: Läst idrottspsykologi, coachning och ledarskap, idrottsfysiologi, ekonomi. Har ingen lärarutbildning. Undervisar tennis som specialidrott för 17 stycken elever i dagsläget.

RIG-tränare 1: Läst en elittränarutbildning och delar av andra internationella tennistränarutbildningar. Har ingen lärarutbildning. Undervisar i dagsläget 15 stycken elever i specialidrott.

RIG-tränare 2: Läst en komplett specialidrottsutbildning. Undervisar i dagsläget 16 stycken elever i specialidrott.

3.3 Procedur

En pilotintervju utfördes i syfte att kontrollera frågornas relevans och validitet samt att få en uppfattning om intervjuens tidsrymd. Intervjun utfördes på en idrottslärostudent med flerårig tennistränarbakgrund. Pilotstudien bidrog till att vissa korrigeringar och tillägg av frågor i intervjuguiden utformades.

Via svenska tennisförbundets hemsida, *tennis.se*, hittades information och kontaktuppgifter till samtliga RIG och NIU gymnasieskolor som erbjuder tennis som specialidrott. Första mailkontakt togs med idrottssammordnare eller verksamhetsansvarig på landets 11 olika skolor med specialidrott. Enbart två av dessa svarade, varav enbart en gav medgivande till intervju. Kontakt med ansvariga tränare för specialidrotten tennis på varje skola erhöles därför därefter. Totalt kunde fem intervjuer bekräftas, med deltagande från tränare ifrån de södra, västra och östra delarna av landet.

Då intervjuerna befann sig i spridda delar av landet så utfördes fyra av de fem intervjuerna via inspelade telefonsamtal. Den femte intervjun utfördes på intervjuens arbetsplats då avståndet dit var inom rimlig restid.

I de mail som skickats till samtliga intervjuer bifogades tre olika videoklipp, med tre tillhörande frågor (en till varje). Se bilaga 3. Videoklipp varade i totalt, 3 minuter och 26 sekunder och visade filmsekvenser av tävlingsjuniorer under olika spelsituationer. Tanken var att dessa filmer med tillhörande frågor skulle utgöra en del av intervjuguiden, för att få svar på bedömning av tekniska och taktiska förmågor. Tyvärr förbisågs dessa filmklipp och frågor av intervjuerna och kom inte till användning för studien.

Intervjuerna inleddes med mer allmänna frågor, för att sedan övergå i mer semi-strukturerade följdfrågor. Semi-strukturerade frågor som innebär att de till viss del ger direkta svar men med möjlighet till förklaring och med möjlighet för intervjuaren att ställa följdfrågor (Hassmén & Hassmén, 2008, s.254). Fyra utav intervjuerna tog mellan 30-45 minuter, en utav intervjuerna drog ut på tiden och varade i 66 minuter.

Varje intervju avslutades med en efterfrågan om att få återkomma vid eventuella följdfrågor och kompletteringar.

3.4 Databearbetning / Insamling och analys av data

Samtliga intervjuer spelades in och transkriberades ordagrant. Intervjuerna utgjordes av 42 sidor flytande text (Calibri (brödtext), typsnitt 12, radavstånd 1,5) där varje intervju bestod av 5–8 sidor. Den intervju som varade i 66 minuter utmärkte sig även vad gäller sidantalet till 15 sidor.

Efter transkribering har materialet tematiserats och kategoriserats med tillhörande koder. Med detta menas att relevant information har plockats ut och delats in i olika teman/grupper (Hassmén och Hassmén, 2008, s.260-261). Transkriberingen har tolkats och sedan nyttjats i tre olika steg. Steg ett bestod av den inledande ordagranna översättningen till skriftspråk. Vissa ord utan relevans eller av värde för studien plockades bort (ord som till exempel: Eh, åh, hmm...). I steg två delades intervjumaterialet in i kategorier formade efter frågeställningen, så som exempelvis ”bedömning av teknik” respektive ”bedömning av taktik”. I tredje och sista steget plockades, för studien, det mest relevanta intervjuinnehållet ut, placerades i tillhörande kategori och sammanställdes med de andra intervjuerna.

3.5 Etiska ställningstaganden

De etiska ställningstaganden som gjorts i denna studie har förekommit vid flera tillfällen under undersökningens gång. Samtliga fyra huvudkrav som presenteras av Vetenskapsrådet (2002) har behandlats.

Det första kravet, informationskravet, har framförallt nyttjats inför varje intervju med de olika intervjupersonerna i undersökningen. Informationskravet i detta fall har inneburit att intervjupersonerna vid en första mailkontakt får information om vem och från vilken institution undersökningen utförs, hur undersökningen ska gå till, vilka rättigheter deltagarna har och studiens/intervjuernas syfte. Intervjuerna har sedan introducerats med mer utförlig information om t.ex. hanterandet av informationen som fås genom intervjuerna, att deltagandet är frivilligt och kan avbrytas när som helst. (Vetenskapsrådet, 2002, s. 7) Vilka skolor och kommuner deltagarna i studien kommer ifrån omnämns ej. Detta i syfte att uppfylla kravet om konfidentialitet. Det ska genom presenterad data och information inte vara möjligt att identifiera personerna som deltar i denna studie. (ibid., s.12-13)

Vad gäller nyttjandekravet så behandlas det i forma av att insamlad data enbart kommer till användning för denna studie. Ingen information eller data delas med tredje part. (ibid., s. 14)

Vad gäller samtyckeskravet, så uppfylls de då deltagarna i studien är informerade om att deltagandet är frivilligt och ändå väljer att delta. De är också informerade om och tillåtna att avbryta deltagandet (ibid., s.9-10)

3.6 Validitet och Reliabilitet

Studiens reliabilitetsvärde har eftersträvats genom att så noggrant och detaljerat som möjligt beskriva studiens tillvägagångssätt samt hantera all datainsamling med hög noggrannhet. Metoderna som använts har även beskrivits med hög noggrannhet (urval, procedur, etc.) för att säkerställa att studien i möjligaste mån ska kunna reproduceras.

Validitetsvärdet har i studien eftersträvats genom att noggrant formulera intervjuguiden i syfte att ge relevanta svar på studiens frågeställning. För att öka validiteten, det vill säga försäkra att svaren som fås är giltiga, relevanta och användbara för studien, har en pilotstudie gjorts. Pilotstudien visade på att en omformulering av vissa frågor krävdes för att frågorna skulle vara lättolkade och med det öka chanserna för användbara resultat.

4 Resultat

Följande kommer resultaten av intervjuerna att presenteras. Resultaten kommer i ett senare skede att analyseras och presenteras i relation till Pierre Bourdieus kultursociologiska teori samt den tidigare forskning som gjorts. Intervjupersonerna kommer att benämnas RIG-tränare 1 och 2 respektive NIU-tränare 1–3.

4.1 Ansvarsområden inom RIG och NIU

Samtliga tränare är verksamhetsansvariga för den idrottsspecifika delen av specialidrottsutbildningen, det vill säga tennisen.

Tränarna vid RIG skolorna arbetar med specialidrotten till 100%. NIU-tränare 2 påstår sig ägna ungefär 20% av sin tjänst åt specialidrotten och upplyser om att han försöker integrera specialidrotten med den övriga klubbverksamheten. Han beskriver det enligt följande citat:

”...i skolans regim så bedriver vi 4,5 timme i veckan på tennisträning. Utöver det så får spelarna vara med på många av våra klubbträningar, så även de spelare som inte

representerar klubben som får vara med och spela och vara med på våra fyspass som ligger utanför skolschemat”

NIU-tränare 3 påstår sig arbeta på liknande sätt som NIU-tränare 2:

”Jag har ca 6 timmar i veckan som ägnas åt specialidrotten.

...en del kommer från andra klubbar och då hjälper vi till att skraddarsy det så att dom kommer på något pass som passar i förhållandet till sina klubbträningar. De flesta är med i alla fall tre morgonpass i veckan av fem, det är det minsta de måste vara med. De flesta är med på 5 av 5 pass.

... Sen har vi ju spelare som kommer från klubben som har väldigt hög nivå som kommer dit och spelar, och även elitseriespelare, vi försöker ju blanda in andra spelare också för att röra runt lite i grytan”

Vad gäller NIU-tränare 1 så påvisar han inget samarbete med hemmaklubben och specialidrotten vad gäller träningar. Han säger klart och tydligt att den enda träning som går att erbjuda specialidrottseleverna är de två pass i veckan på totalt 6 timmar med tennis och fysträning som är skapade enbart för skolans specialidrottselever.

Tränarna som är verksamma på RIG skolorna är även verksamma för specialidrotten som helhet. RIG-tränare 1 undervisar dessutom i både tennis och träningslära. RIG-tränare 2 undervisar i tennis och träningslära och vad gäller sitt ansvar för verksamheten i stort, uttrycker hand det:

”... jag ansvarar för hela verksamheten. Dels ihop med min chef, rektorn på gymnasiet, vi ser till att vi har de rätta tränarna och personerna som jag ihop med rektorn tycker att vi ska ha. Jag är ansvarig för budget, jag är ansvarig för hela verksamheten, ledning av träning, planering av tävlingar, dialog med hemmatränare, dialog med eleverna, dialog med föräldrarna”

Tränarna på NIU-skolorna är bara involverade i tennisundervisningen och har ingen anknytning till den övriga undervisningen inom ämnet specialidrott.

4.2 Bedömning

När det kommer till betyg och bedömning av elevernas prestationer så är det enbart RIG-tränare 2 som har behörighet att sätta betyg tack vare sin specialidrottslärarutbildning. De övriga tränarna ger, som de själva uttrycker det s.k. ”omdömen”. Dessa omdömen tolkas och diskuteras sedan av tränare och den person som har behörighet att sätta betyg. I detta fall är det idrottssamordnare för alla NIU-idrotter på skolan eller idrottsläraren på skolan som sätter betygen. Dock påpekar samtliga tränare som bedriver undervisning på ett NIU eller RIG gymnasium att betyget i regel blir det som han/hon anser:

NIU-tränare 2:

” Jag bedömer tillsammans med mina tenniskollegor och sen har vi ett avstämningssamtal med han som är ansvarig för alla NIU-idrotterna i kommunen och då är det han som sätter betygen. Men han baserar i princip alltid betygen på våra omdömen och rekommendationer när det kommer till det idrottsspecifika ”

RIG-tränare 1

” Bedömer själv, men sätter inte betygen själv, det görs i samråd med idrottsläraren på skolan. Men gör på sätt och vis bedömningen och betygssättningen själv, bara det att det på pappret är idrottsläraren i Idrott och hälsa som signerar.”

Vad gäller användandet av kursplaner och bedömningsmatriser är det två av tränarna ifrån NIU-gymnasierna som enbart förhåller sig till de kursplaner och matriser som skolverket har tagit fram. Båda tränare uttrycker dock svårigheter med att tolka, förstå och nyttja det som står skrivet:

NIU-tränare 3

” I min bedömning tittar på de betygskriterier som skolverket tagit fram, men de är väldigt luddiga, väldigt svårtolkade. Ibland förstår man inte vad som står skrivet och hur man ska tolka det ”

NIU-tränare 2

” ...jag försöker ju gå så mycket efter de kriterier som finns i specialidrotten, sen gäller det ju att översätta det där, för det är ju lite formellt skrivet, att översätta det till tennisen (är svårt). Jag försöker ju följa den där mallen så gott det går...”

...kursmålen och kraven är inte alltid lätta att liksom anpassa till varje sport och förstå vad de menar eller hur man ska tolka det. Det lämnar ju rätt mycket tolkning till den som sätter betygen. Det gör ju givetvis att det, misstänker jag, att det kan skilja rätt mycket mellan olika NIU skolor runt om i landet, Eftersom det i mina ögon är lite för formellt och lite för luddigt och lite för brett, att det skulle anpassas lite mer till varje idrott och stå lite mer i klartext vad som är gällande kriterierna. För det är inte lätt när man ska sätta betygen”

Båda tränarna på RIG skolorna frångår skolverkets kursplaner och bedömningsmatriser. Den ena tränaren arbetar istället med ett underlag som skapats tillsammans med den andra RIG skolan i samband med införandet av Lgy11. Han menar på att den är så pass väl modifierad för att passa tennisen och samtidigt uppfylla de krav skolverket har på kursinnehåll. Tränaren på den andra RIG skolan påstår sig knappt förhålla sig till någon bedömningsmatris eller kursplan alls. I hans mening så räcker det med att basera bedömning och kunskapskrav på den bok, *Vinnaren i det långa loppet: tränings- och tävlingslära i specialidrott*, som idag är framtagen som läromedel för samtliga specialidrottsutbildningar.

En utav tränarna på en NIU skola påstår sig använda både skolverkets kursplaner och bedömningsmatriser, men även den matris som tagits fram av de två RIG skolorna. Han menar på att båda är bra att ha som underlag, men att han nyttjar skolverkets desto mer.

Tekniska och taktiska färdigheter är de två komponenter som samtliga tränare menar på är av störst betydelse för såväl utvecklingen som för själva bedömningen och betyget. Utöver det förekommer andra gemensamma faktorer som också är betydelsefulla. Dessa presenteras under 4.5. Arbetsmål eller arbetsplaner är något som samtliga skolor påstår sig ha, vilket innebär att eleverna i samråd med tränarna på varje specialidrottskola formulerar för att utveckla eleverna som spelare under hela sin gymnasietid.

4.2.1 Bedömning av tekniska färdigheter

Vad gäller teknik så beskriver samtliga tränare innebörden av begreppet på ungefär samma sätt. Sammanfattningsvis handlar det enligt tränarna om förmågan att på ett biomekaniskt bra sätt utföra rörelser (i det här fallet tennisrelaterade rörelser så som slag och stegförflyttningar i olika led) som ger bäst effekt med låg arbetsinsats men som genererar hög kraft och precision.

Tränarna fick under intervjuerna frågan vad de anser att man som spelare ska kunna tekniskt för att antas till en RIG eller NIU skola. Tre av tränarna väntade en stund innan de gav ett svar men svaren från samtliga resulterade ändå i att en god grundteknik är A och O för att antas till deras respektive skolor. Tre av tränarna gav konkreta svar på vad de menade med grundteknik och syftade då främst på de olika typerna av slag, dvs, forehand, backhand, attack volley, serve, smash och till viss del slice samt att dessa sedan kan slås med olika tekniker.

NIU-tränare 2 och RIG-tränare 2 beskrev sina konkreta exempel enligt följande:

NIU-tränare 2

” De ska kunna alla slagen. De ska kunna forehand, backhand, slice, serve, volley, osv. Det betyder inte att de ska vara jämnbra på alla slagen, de ska kunna alla slagen hjälpligt. Om jag säger: ”kan du slå en kick-serve” så ska de inte svara ”vad är det?”. De ska också ha en fysisk färdighet, samma sak där, de behöver inte vara de absolut mest vältränade i världen, men de ska kunna röra sig och de behöver kunna genomföra ett tufft pass utan att krokna.”

RIG-tränare 2

”vi vill ju inte gärna när man är 15–16 år att vi ska behöva stå och öva jättemycket serve, det har vi ju en förhoppning om att de som kommer till oss har en väl anlagd serve redan, att man har en bra anlagd teknik i forehand och backhand, att man kan slå vinnarslaget mitt i banan, att man kan slå flackt och att man kan slå med olika former av spinn”

RIG-tränare 1 presenterade även fem mycket tydligt beskrivna kriterier som deras skola använder sig av vid beslut om antagning och som han ansåg även nyttjades vid bedömning av elevernas prestationer. De fem kriterierna, *attityd/inställning, Mognad, samarbetsförmåga, resultat, potentiell spelstyrka* beskrivs enligt RIG-tränare 1 nedan:

- *Attityd/inställning = Vi tittar på deras beteende. Det är det viktigaste kriteriet för att antas till skolan.*
- *Mognad = Vi bedömer om eleven är mogen att flytta hemifrån och kunna ta vara på sig själv.*
- *Samarbetsförmåga = Vi tittar på hur eleven genom åren har samarbetat med sina olika tränare och samt deras individuella insatser genom olika förbund. Det krävs*

mycket samarbete för att tillgodogöra bedömer hur eleverna kan tillgodogöra sig utbildningen som erbjuds på skolan.

- *Resultat = Det är det sista vi tittar på vid antagningen. Detta görs för att säkerställa att eleven verkligen befinner sig på en tillräcklig nivå tekniskt och taktiskt sett.*
- *Potentiell spelstyrka = Vi RIG-tränare 1 poängterar att för att kunna uppnå dessa krav så krävs det att den tekniska-, som är den viktigaste, men så väl den taktiska förmågan är väl utvecklad.*

Samtliga tränare påstår sig arbeta med utveckling av tekniska färdigheter både på individnivå och gruppnivå, dock uttrycker NIU-tränarna vissa svårigheter med att arbeta på individnivå på grund av det stora antalet specialidrottselever som spelar tennis. RIG-tränare 2 uttrycker inget problem med detta då hans 16 spelare mycket sällan spelar samtidigt samt att han har två tränare till att tillgå vid varje pass om så krävs.

När det kommer till bedömning av teknik förespråkar samtliga tränare att förståelse är nyckeln både för utveckling av spelarna, men även att det är den faktor som till största del ligger till grund för bedömningen av deras tekniska förmågor. Med förståelse menar tränarna då på hur väl spelarna tar till sig av den information de får och hur de lyckas förvalta och förändra sin teknik med hjälp av informationen. För att lättare kontrollera denna förståelse och utveckla spelarna hävdar samtliga tränare att de använder sig av en undervisningsmetod som kräver reflekterande frågor och svar rörande tekniken (och taktiken). RIG-tränare 1 beskriver sitt sätt att bedöma teknik enligt följande:

”Jag diskuterar med eleven om det är något som behöver tekniskt förändras. Ger konkreta tips och försöker få eleven att själv tänka hur den kan förändra sin teknik genom att ställa reflekterande frågor. Sedan bedömer jag då hur väl eleven förstår och lyckas förändra dessa tekniska moment”

NIU-tränare 2 poängterar vissa svårigheter med att bedöma tekniska förmågor på följande sätt:

” det är alltid svårt för det är ju inte så mätbart. Jag menar, servehastighet kan du ju alltid mäta med en servemätare och deras snabbhet kan du ju alltid mäta med hjälp av tidtagarur och löpning från dubbellinje till dubbellinje. Men det är ju svårt med tekniken,

där är det ju så subjektiv mätning...”

RIG-tränare 2 talar även han om subjektiviteten kring bedömning av tekniska förmågor:

”jag tycker att det är väldigt svårt att bedöma själva spelet hos elever. Vilka kriterier och ramar...som jag sa vad är bra och vad är mindre bra teknik... och sätta betyg på det. Jag menar hela teoridelen där har vi prov och inlämningar är ju som vilket ämne som helst och vi får det då svart på vitt. Om man är godkänd eller inte om man är bra eller dålig. Men just det där med att bedöma teknik är väldigt subjektivt, jag menar om det jag tycker ser bra, det är inte säkert att...självklart är vi tre tränare som är ganska överens om ett utförande hos en elev, men det som ser bra ut hos en elev ser kanske mindre bra ut hos en annan elev som har andra goda kvaliteter. ”

4.2.2 Bedömning av taktiska färdigheter

Vad gäller taktiska förmågor har samtliga tränare den gemensamma åsikten att strategi är ett begrepp som ligger förankrat till taktik. Strategi är inte samma sak som taktik, men dess innebörd är djupt kopplat till begreppet taktik. Även om stora likheter förekommer de två begreppen emellan så finns det vissa skillnader påstår samtliga tränare, exempelvis:

RIG-tränare 1

”I våra ögon är taktik ett medel för att kunna sätta sig i en position att kunna manövrera ut en motståndare. Om vi säger att man gör på ett visst sätt taktiskt och skapar och förbereder för sig själv. Medan en strategi innebär mer ”så här spelar jag, så här gör jag för att vinna” så bygger en taktik mer på utifrån vem jag har mitt emot mig. Taktik handlar liksom mer om att skapa fördelar för mig själv och nå dit jag vill i en match.”

NIU-tränare 3

”Att de har en tydlig bild av vad de vill genomföra när de går in på en tennismatch, att de har ett spelmonster som sitter, att de automatiserat utifrån sina egna styrkor framförallt. Det är mer en strategi så klart, taktik är mer...tycker jag... vad som händer under prestationen dvs. under matchen, att kunna anpassa sig till de situationer som uppstår och kanske kunna göra

en viss förändring om det nu krävs, att kunna se och förstå motståndarens svaga sidor om det nu finns och kunna anpassa sin tennis utifrån det. Det är väl skillnaden mellan strategi och taktik kan jag väl tycka, taktik är lite mer situationsanpassat.

NIU-tränare 1

”Strategin är hur man själv vill utföra en poäng, och då använda sina styrkor. Men sen att man då också kan utnyttja sin taktik, dvs. motståndarens svaghet. Så Att man kan kombinera det där på något sätt, dvs. hitta en strategi för att finns och utnyttja motståndarens svagheter.”

Dessa beskrivningar visar på att tränarna i fråga har lite olika syn på vad teknik och strategi är, däremot ges en tydlig bild av att strategi och taktik i tränarnas ögon handlar om spelförståelse och spelanpassning. Metoder och förståelse för hur man kan manövrera ut motståndaren är det som anses innefatta taktisk förmåga.

Att särskilja på teknik och taktik när det kommer till bedömningen visar tränarna svårigheter på. När frågan ställs, vad elever som söker till en RIG eller NIU skolan ska kunna taktiskt, så leder samtliga svar från tränarna in på att de taktiska förmågor som tas hänsyn till vid antagningen knyter an desto mer till de tekniska förmågorna. Besitter inte spelarna som ansöker till specialidrottsutbildningarna de tekniska grunderna så är det svårt, om än nästintill omöjligt, att lära sig och utveckla de taktiska förmågorna. RIG-tränare 2 beskriver detta genom följande citat:

”Ren taktik är ju väldigt mycket beroende på ens egna styrkor och kan du då inte slå bollen med topspin, slice eller kicka serven, så blir ju också din taktiska kunskap begränsad till det du kan. Kan du bara stå och slå forehand och backhand fram och tillbaka enkelt så blir det väldigt svårt att säga till en spelare att göra något annat. Vi skulle därför prioritera en teknisk spelare framför en taktisk eftersom att taktiken alltid är lättare att utveckla. Den tekniska delen tycker jag är väldigt viktig att man har som en bas som 15–16 åring.”

Tränarna hävdar därför gemensamt att de är de taktiska förmågorna som främst ges chans att förbättras och utvecklas genom specialidrotten. Spelarna som antas ska redan ha en så pass fullgod teknik att störst fokus kan ägnas åt utvecklingen av de taktiska förmågorna.

Utvecklingen av de taktiska förmågorna sker enligt samtliga tränare främst i form av matchspel och träning av specifika spelsituationer. Tre av tränarna uttrycker att när de arbetar med utveckling av de taktiska förmågorna så görs detta mycket genom att ställa frågor om spelet och de olika spelsituationer som uppstår, frågorna som ställs kräver att spelarna själva reflekterar över sitt spel och sina taktiska val. Görs detta så menar tre av tränarna på att förståelsen ökar och med det chanserna för en utvecklad taktisk förmåga. RIG-tränare 2 upplever att spelarna idag analyserar sitt spel allt för lite och på så sätt inte kommer vidare i sin taktiska utveckling:

”när juniorerna står och slår med varandra och 4 bollar slås i nät så reflekterar de inte ens över det. De tänker inte, ”fan nu har jag slagit 4 bollar i nät nu måste jag ha lite mera marginal över nät och lite mera höjd” eller om de slår 6-7-8 bollar som bara hamnar vid servelinjen utan att de tänker, ”fan nu måste jag slå bollen med lite bättre längd”. Det tycker vi att de saknar många gånger, just det här med att reflektera över sitt spel.”

Samtidigt påpekar RIG-tränare 2 att denna brist på analys och reflektion från spelarna kanske inte beror helt på spelarna själva utan dom som tränare. Han menar på att vi som tränarna måste hjälpa eleverna att själva börja reflektera över sitt spel istället för att tala om för de hela tiden hur de ska spela och vad de ska göra.

4.3 Utöver tekniska och taktiska färdigheter

Förutom de tekniska och taktiska färdigheterna så anser samtliga tränare att det finns vissa aspekter som både behöver utvecklas hos eleverna och som ligger till grund för bedömningen vad gäller specialidrotten. Utav alla tränare i studien så är det enbart RIG-tränare 1 som undervisar i annan kurs än enbart idrottspecialiseringen, dvs. tennisen. RIG-tränare 1 undervisar i träningslära och idrottspecialisering. Han påstår att inga större skillnader förekommer vad gäller arbetssätt och bedömningsmetoder. Träningsläran är mer teoretisk och bedöms oftare med hjälp av prov och skriftliga uppgifter, men många av momenten inom träningsläran bygger på just reflektionsuppgifter som eleverna får utföra. För RIG-tränare 1 samt de övriga som enbart undervisar inom idrottspecialiseringskurserna så förekommer två aspekter utöver tekniska och taktiska förmågor som anses vara av stor betydelse för både elevernas utveckling och som en del av bedömningsunderlaget. Aspekterna i fråga är den generella fysiska förmågan och den mentala förmågan.

Den fysiska förmågan är något som NIU-tränare 2 påstår har mycket stor betydelse för tennisen och han menar på att den är mer integrerad i sporten idag än för ett par år sedan. Vad och om tränarna bedriver fysträning i samband med specialidrotten framgår inte hos alla tränare. Däremot argumenterar NIU-tränare 2 för att fysträning många gånger misstolkas. Han uttrycker sig enligt följande:

”Man får inte glömma att ibland känns det som att teknik och taktik det tränar vi när vi spelar tennis, men fysik och mentalt det tränar vi när vi är utanför banan. Det är helt fel enligt mig.

Du får ju jättemycket fysisk träning när du är på banan: du får snabbhet, styrka, uthållighet och detta dessutom med tennisanpassade intervaller, du får smidighet, rörlighet och koordination på banan. Så du tränar ju all fys på banan.”

Samma tränare poängterar samtidigt att den generella fysträningen som ofta sker utanför banan är otroligt viktig för tennisspelaren. Han menar på att för lite av den typen av träning troligen är den bakomliggande orsaken till att många av dagens elitsatsande ungdomar skadas i samband med tennisen. De elitsatsande ungdomarna spelar för mycket tennis och bedriver allt för lite allsidig fysträning.

Utöver NIU-tränare 2's synpunkter på fysträningen, så uttrycker även NIU-tränare 1 att de bedriver fysträning i samband med idrottsspecialiseringspassen som täcker flera av de rörelseförmågor som behöver underhållas och tränas.

Mental träning, vilket samtliga tränare förespråkar och anser bli allt viktigare för att lyckas som tennisspelare idag, är något som uppmärksammas lite grand av varje tränare. Dock är det enbart RIG-tränare 2 som hävdar att de på deras skola arbetar aktivt med mental träning. Detta har gjorts bland annat genom att under två dagar låta en mental idrottsrådgivare komma ner och föreläsa, hålla teorilektioner och erbjuda individuella samtal med spelarna.

Alla de övriga, utom NIU-tränare 3, påstår sig arbeta med den mentala utvecklingen hos eleverna på och av banan. Detta genom att föra samtal som leder till att eleverna får reflektera över sina handlingar på banan. RIG-tränare 1 menar på att den mentala utvecklingsprocessen är oerhört viktig eftersom mer tid ägnas åt att gå runt mellan slutspelade bollar och sidbyten, och då sker automatisk en process som innebär att spelaren måste tänka till mer. Tankar som

spelaren då måste lära sig att hantera på rätt sätt. Mentala frågor som RIG-tränare 1 påstår sig främst arbeta aktivt med, med spelarna är: hur tänker du? Vad gör du mellan poängen? Vad har du för rutiner? Hur håller du en positiv dialog i huvudet? Dessa frågor behandlas bland annat genom att spelarna får arbeta med en matris som handlar om etik och moral samt att de får göra en utvärdering av vilka psykologiska faktorer som spelar in vid en tävlingsresa.

Attityd, arbetsinsats och personlig utveckling är ytterligare tre aspekter som samtliga tränare nämner som betydelsefulla för både spelarnas utveckling och för bedömningen inom momentet idrottsspecialisering. Dessa tre diskuteras och presenteras dock mycket krasst. Attityden hävdar samtliga tränare är av betydelse redan från dag ett. De menar på att det är en av de faktorer som spelar roll för om man blir antagen eller inte till en specialidrottsutbildning. Att arbeta med en spelare som har dålig attityd gynnar ingen och är dåligt både för gruppen och för spelarens egen utveckling påpekar till exempel RIG-tränare 2. Arbetsinsats och personlig utveckling påstår tränarna går lite grand hand i hand. En spelare som lägger manken till och verkligen kämpar, visar vilja och är dedikerad i sin tennis och sina studier visar också oftast god utveckling som spelare och idrottare. Är du redan bra men inte lägger ned någon energi på ditt spel och dina studier så ska du inte heller räkna kallt med att få ett bra betyg menar RIG-tränare 2.

Dessa olika argument visar främst på vad tränarna anser att attityd, arbetsinsats och personlig utveckling har för betydelse för undervisningen och bedömningen i specialidrottsutbildningen.

4.4 Svårigheter och Förändringsförslag

De enda svårigheter som tränarna uttrycker rörande specialidrottsämnet är just förhållningssätten till de kursplaner och bedömningsmatriser som skolverket tagit fram samt hur man ska resonera kring just bedömning av taktik och rörelseförmågor så som teknik. NIU-tränare 1 och 2 menar att tolkningen av alla kursplaner och bedömningsmatriser är den stora utmaningen och att de bör tydliggöras. RIG-tränare 2 uttrycker också vissa svårigheter vad gäller bedömningen, men då i form av spelet som helhet. Detta beskrivs enligt följande av RIG-tränare 2:

” Jag menar hela teoridelen där har vi prov och inlämningar är ju som vilket ämne som helst och vi får det då svart på vitt. Om man är godkänd eller inte, om man är bra eller dålig. Men just det där med att bedöma teknik är väldigt subjektivt, jag menar om det jag tycker ser bra ut, det är inte säkert att en annan tränare tycker att det ser lika bra ut ”

NIU-tränare 3 lyfte en aspekt rörande förhållningssätten till elevernas prestationer och resultat. Han menar på att det dels finns för lite tid för att bedöma resultaten och utvecklingen av dessa under studietiden för eleverna och dels att skolan med alla dess ramverk inte förespråkar de tävlingsmoment som är nödvändiga för att utvecklas som elitidrottare. Just denna åsikt är relaterad till tidsramarna vilket även är en utav de saker som alla tränare uttrycker som en högre önskan till förändring. Samtliga tränare anser att för att specialidrotten ska ge spelarna en optimal chans till utveckling så behövs mer tid för både tränarna och spelarna att ägna åt ämnet. NIU-tränare 2 föreslår att utökad ämnesintegrering skulle kunna leda till förbättring både vad gäller tid och individuell utveckling hos eleverna.

5 Diskussion

Syftet med denna studie var att undersöka hur lärare i ämnet specialidrott förhåller sig till bedömningen av de två begreppen *Tekniska och Taktiska förmågor* inom vald specialidrott. Detta då begreppen uppmärksammas som en del av de faktorer som specialidrottselever ska utveckla och bli bedömda på inom kursen specialidrott. Frågeställningarna som använts för att besvara studiens syfte är:

- Hur bedöms tekniska färdigheter respektive taktiska färdigheter?
- Vilka övriga moment (utöver teknik och taktik) ligger till grund för bedömningen?

Följande presenteras nu en analys och diskussion av studien och upptäckterna kring den. Inledningsvis diskuteras resultaten av tränarnas syn på bedömning av tekniska och taktiska förmågor samt övriga betydelsefulla bedömningsfaktorer. Därefter förs en analys av hur resultaten knyter an till Pierre Bourdieus teoretiska ramverk.

Metoden analyseras och kritiseras och förslag på vidare forskning presenteras.

5.1 Analys av bedömning

Sammanfattningsvis pekar resultaten av denna studie på att tränarna i specialidrott upplever vissa svårigheter med att bedöma tekniska och taktiska förmågor. Till viss del upplevs även svårigheter med att förhålla sig och tolka de ramverk skolverket tagit fram för undervisning och bedömning av ämnet specialidrott. Att detta är relaterat till utbildningsnivå hos tränarna går inte att bekräfta, dels då svårigheter med att använda och tolka skolverkets ramverk varit ett faktum hos samtliga tränare i studien och dels då enbart RIG-tränare 1 har en lärarutbildning vilket säger lite för lite om dess betydelse för kunskapen att undervisa och bedöma i ämnet. De enda gemensamma faktorer som tränarna visar på vad gäller tidigare erfarenheter och bakgrund verkar vara den långa erfarenhet av att arbeta som tennistränare och att ha läst samtliga av tennisförbundets tränarkurser. Kopplar man detta till Bourdieus kultursociologiska teori så kan det sägas att det kulturella kapital som tränarna har erövrat (inklusive det fysiska kapitalet) ger tränarna en viss status verkar vara detsamma oavsett utbildningsnivå. Kulturellt kapital i detta fall innebär, precis som Tidén (2017, s. 50) exemplifierade, att ha viss kunskap inom området (specialidrott). Kanske kan de två RIG-tränarna anses ha ett högre kulturellt kapital då de undervisar inom fler områden (träninglära) än bara idrottsspecialiseringen, men om de har mer kunskap som är av betydelsefullt värde eller inte är svårt att bekräfta.

Sett till de svårigheter tränarna finner när det kommer till att förhålla sig till och bedöma specialidrott ligger i att veta vad och hur de ska bedöma de olika momenten i specialidrotten och då främst när det kommer till de mer praktiska delarna så som tekniska och taktiska förmågor. Larsson och Redelius (2008) utförde en studie på en grupp lärare i ämnet Idrott och hälsa som bekräftade precis dessa svårigheter. De största utmaningarna för lärarna i deras studie visade sig vara att veta vilken sorts lärande som skulle ske i undervisningen, vilken typ av undervisande som bäst bidrog till det eftersträlvade lärandet och ur lärandet borde bedömas (ibid. s.393). Då det var en studie som utfördes före reformerna år 2011 och då även tränarna i denna studie upplevde liknande svårigheter kan det tänkas att reformen 2011 inte varit tillräcklig när det kommer till att skapa ett begripligt innehåll i kursplaner och betygsmatriser för specialidrotten. Detta är ju något som tre av studiens fem tränare uttryckt att de skulle vilja förändra med specialidrotten, det vill säga, tydliggöra kursplaner och bedömningsunderlag. Innehållet i de mål och kunskapskrav som finns har sedan tidigare av Lund och Liljeholm (2012, s.23–24) diskuterats och ansetts vara alldeles för slarvigt uttryckta och dåligt

sammanlänkade till utvecklingen av kroppsliga färdigheter. De ansåg då, precis som nu genom resultaten av denna studie, att ämnesplanerna ger för otillräcklig information om hur eleverna ska utveckla sin fysiska prestation och vad utövande och färdighetsträning förväntas ge för progression. Då Larsson och Redelius (2008), Lund och Liljeholm (2012) och denna studie visar prov på att ämnesplaner och riktlinjer för bedömning av specialidrott och idrott och hälsa, som är två rörelsefärdighetsämnen, är för otydliga så kan det tänkas att en revidering av dessa bör ske om specialidrotten ska ha en chans att förändras och utvecklas till det bättre. Personligen håller jag med om att en revidering kan vara nödvändig för att gynna specialidrottens utveckling. Jag anser antingen att ett ordentligt förtydligande bör ske, eller också, vilket jag föredrar, så borde, som NIU-tränare 3 även föreslog, mer idrottsspecifika bedömningsunderlag och kursplaner tas fram, det vill säga en kursplan för tennis, en annan för fotboll, en för basket, och så vidare.

Hur och vad tränarna i studien väljer att bedöma i specialidrottsämnet ser mer eller mindre likadant ut. Samtliga tränare talar om att bedömningen inte enbart går att bygga på tekniska eller taktiska färdigheter. Bedömning av ämnet ska ses som en helhet där flertalet aspekter och förmågor måste spela in. Samtliga tränare talar till exempel om att mental och fysisk förmåga spelar roll för betyget och RIG-tränarna nämner även att attityd, arbetsinsats och resultat är avgörande. Detta kan kännas självklart, men ser man till Svennbergs (2017_b) studie som visar på att lärare inom idrott och hälsa tenderar till att basera sin bedömning på de egna förväntningarna och erfarenheterna, så är risken stor att samma sak gäller tränarna i detta fall. Svennberg menar nämligen på att lärare i idrott och hälsa många gånger låter sina erfarenheter styra och på så sätt skapa förutfattade meningar om eleverna och deras prestationsförmåga. Något som sedan kan få betydelse för lärarens sätt att se på och bedöma eleverna. (s. 58). Detta är ett argument som även kan kopplas till ytterligare ett av Bourdieus begrepp, habitus. Tränarna i studien visar nämligen på några gemensamma faktorer de väljer att ta med i bedömningen av specialidrottseleverna, såsom arbetsinsats och personlig utveckling. Utöver det skiljer det lite mellan de olika tränarna, en tycker till exempel att attityd är viktigt för bedömningen medan en annan hävdar att bedömningen till viss del måste bygga på social mognad. Oavsett så kan dessa olika val av vad som bedöms kopplas till begreppet habitus och det symboliska kapital som erhåller värde inom tennisen som specialidrott. Habitus handlar ju bland annat om vad det är som avgör hur vi handlar och vilka åsikter vi har (Tidén, 2017, s. 50). Begreppet fält bör också uppmärksammas i detta fall. Tränarna i studien visar på att de

arbetar mot samma, eller åtminstone likvärdiga mål för en rättvis bedömning, det vill säga, de arbetar inom samma fält, men däremot så ser deras tillvägagångssätt inte identiska ut. Man kan alltså säga att de, precis som Tidén (2017, s. 271) beskriver det genom Bourdieus fältteori, strider om symboliska eller materiella tillgångar, i detta fall till exempel betyg och kunskap. Striderna tar i detta fall form på så sätt att de förespråkar sin tro på vad som är av mest värde (till exempel attityd, social mognad) för att vinna viss kunskap och få ett visst betyg inom ämnet.

Tränarna i studien visar genom resultaten att de själva väljer att basera bedömningen på det de anser nödvändigt. RIG-tränare 2 till exempel påstår sig i princip enbart basera sin bedömning på det som står skrivet i elevernas kursbok (*Vinnaren i det långa loppet: tränings- och tävlingslära i specialidrott*). Något han gör för att han själv anser att det är tillräckligt för att utföra en bra bedömning. Han menar på att det är en bok skolverket godkänt som material för att täcka stora delar av den kunskap eleverna ska tillgodose sig under sin utbildning och därför bör den också innefatta tillräckligt med information och underlag för de lärare som ska bedöma i ämnet specialidrott. Även om RIG-tränare 2 styrker sina argument så uppstår viss skepticism hos mig. Det finns inget idag som pekar på att innehållet i elevernas kursbok är tillräckligt eller till för lärare i ämnet att basera sin bedömning på. Boken är till för att ge eleverna kunskap, inte kunskap till lärarna om vad de ska bedöma. Detta betyder inte att jag anser att det är fel att grunda sin bedömning på denna kursbok, däremot bör den kanske snarare användas i syfte att få inspiration till hur jag kan arbeta med och bedöma de olika kunskapskrav som eleverna ska uppnå.

5.1.1 Teknikbedömning

Resultaten av studien visar på att bedömning av tekniska färdigheter upplevs som oerhört svårt inom ämnet specialidrott. Det upplevs både som subjektivt och som RIG-tränare 2 nämnde så är det omöjligt att säga exakt vad som är en bra eller dålig teknik. Teknik är väldigt individuellt och resultaten av tennisspelarens prestationer borde vara det som avgör och inte enbart "hur det ser ut". Tränarna i studien definierade begreppet teknik som förmågan att på ett biomekaniskt bra sätt utföra rörelser som ger bästa effekt med låg arbetsinsats men som genererar hög kraft och precision. Svennberg (2017_a, s.263), presenterar via sin studie liknande definition vad gäller teknik och menar på att en god teknik bygger på komplexa rörelser som kan anpassas och utnyttjas beroende på olika situationer. Innebörden av teknik

verkar med andra ord inte vara svårdefinierad. Problematiken ligger snarare i tolkningsarbetet av vad dessa komplexa rörelser ska innefatta.

En annan aspekt som resultaten visar på som har med ämnets subjektivitet att göra är att teknik inte är så mätbart. RIG-lärare 2 tog upp detta som en stor problematik. I andra mer teoretiska ämnen menade han på att saker kunde mätas via skriftliga prov och arbeten, men när det kommer till teknik kunde inte han hitta några mätbara instrument för detta. Svennberg belyser samma problem när det kommer till de komplexa rörelseförmågorna, finns det inget mätbart är det svårt att beskriva och bedöma rörelsekvaliteter (ibid. s 263). Frågan som kan ställas, och som två av tränarna ställde, är om teknik verkligen ska bedömas? Bedömas bör det, men kanske enbart som en helhet av tennisspelarens samtliga förmågor. Det är just denna helhet som jag anser att skolverket skulle kunna trycka ännu mer på vad gäller deras formuleringar av kursplaner. I kursplanen för specialidrott står det att eleverna, för att uppnå ett visst betyg, ska kunna genomföra tekniska och taktiska moment inom den valda idrotten. Om dessa olika moment ska ske samtidigt, lika väl och ha lika stor betydelse för betyget framgår inte, och hade jag varit elev idag så hade det varit en mycket viktig fråga jag hade velat ha svar på.

5.1.2 Taktikbedömning

Taktiska förmågor visade sig i studien vara något som samtliga tränare ansåg borde ha störst fokus i förhållande till utveckling av de tekniska förmågorna. Detta då de menar på att de tekniska förmågorna redan ska vara så pass välutvecklade att de taktiska förmågorna kan ägnas mest energi åt att utveckla. Samtidigt menar de på att teknik och taktik är svårt att särskilja. De är så pass beroende av varandra för att utveckling ska vara möjlig. Arias-Estero & Castejo ´n (2014) gör ett försök till definition av taktik. Intressant i deras definition är att de anser att taktik består av de två komponenterna beslutsfattande och utförande av rörelseförmågor (ibid, s. 526). Bara genom deras definition inser man att de två begreppen är nästintill oskiljaktiga. Tränarna i studien påpekar som sagt att de tekniska förmågorna kommer lite mer i andrahand, men att allt handlar om att arbeta med och bedöma de olika individerna utefter deras olika förutsättningar. RIG-tränare 2 drar upp ett exempel på två olika spelartyper, där den ena spelaren är jätteduktig tekniskt sett, men fysiskt är han för svag för att kunna utvecklas i sin tennis och en annan spelare är superduktig taktiskt, men har en teknik som inte håller i det långa loppet. Att spelaren med de väl utvecklade tekniska förmågorna kommer att prioriteras för att han redan besitter full kunskap tekniskt är ingen självklarhet,

utan det är, som RIG-tränare 2 uttrycker det, upp till tränaren att fatta beslutet om vilka spelare som besitter tillräckliga kunskaper både tekniskt och taktiskt för att vara ”värda” att arbeta med och vidareutveckla. Just detta synsätt leder än en gång in på Svennbergs argument om att lärare, tränare i detta fall, gör val gällande undervisning och bedömning baserade på den egna erfarenheten och tron (Svennberg, 2017b, 58). Detta kan även kopplas till tränarnas olika habitus, det vill säga att de väljer att utveckla det de tror på och anser ska bedömas. Tränarnas olika habitus är något som jag egentligen kanske borde ställa mig kritisk till när det kommer till bedömning av tekniska och taktiska färdigheter. Det är dock svårt då resultaten såväl som min egen uppfattning, redan innan studiens början, hela tiden pekat mot att bedömning av de olika färdigheterna är nästintill omöjlig och inte bör ske separat. Samtliga tränare ansåg att de olika begreppen var beroende av varandra och kanske har det då inte med Habitus att göra utan snarare ett generellt synsätt som tränare inom tennisen i Sverige har idag.

När det kommer till hur tränarna undervisar inom taktik så påstod alla att detta gjordes både under spelets gång men även efter match eller träning och då med direkt feedback till varje enskild spelare. Arias-Estero & Castejo ´ns (2014) modell GPAI som är anpassad för bedömning av spelares taktiska förmåga under spelets gång kan därför anses användas flitigare än den andra modellen, TSAP, som berör samma sak fast kopplat till lagidrott. GPAI är en modell som även oftare används inom idrott och hälsa och därför kan man fundera över om det har en koppling till att de både styrs av innehållet i kursplanerna eller om det enbart beror på att tennis är en individuell sport och GPAI därför blir ett mer naturligt hjälpmedel.

5.1.3 Övriga faktorer

Vad gäller övriga faktorer som tränarna ansåg vara av vikt för bedömningen inom specialidrotten så kan det främst sägas vara fysisk förmåga, mental förmåga, attityd, arbetsinsats. Attityd och arbetsinsats diskuterades väldigt flyktigt av tränarna men slutsatsen som kan dras är ändå att båda begreppen handlar om beteende och är något som tränarna försöker arbeta med för att främja elevernas utveckling. Några av dessa begrepp har ju i den tidigare studien av Larsson och Redelius (2008) visat sig vara av betydelse för ett högt betyg även i ämnet Idrott och hälsa. De presenterar det som att förmågan att prestera väl inom olika idrottsgrenar, visa på goda resultat när det kommer till fysiska tester, disciplin och gott

beteende är det som är avgörande för betyget. (ibid., s 392) Attityd, fysisk förmåga och arbetsinsats kan därför tänkas vara av vikt när det kommer till bedömning inom de mer fysiska och praktiska ämnena i skolan.

Fysisk förmåga är viktigt men fysträningen som erbjuds specialidrottseleverna sker ofta utanför skolans tidsramar när det kommer till elever på NIU-skolorna. Eleverna på RIG-skolorna har detta inplanerat veckovis. NIU-tränare 1 är den enda utav de andra tre NIU-skolorna som bedriver fysträning i samband med tennisträningen. Det som är av intresse i frågan är att samtliga tränare uttrycker behovet av utvecklad fysisk förmåga och att det till viss del spelar roll för betyget och bedömningen av elevernas prestationer, men att en mycket liten del av den typ av träning ges tid, i alla fall när det kommer till NIU-skolorna. Kanske om mer tid gavs åt specialidrotten, vilket samtliga tränare önskade, så skulle fysträningen bli mer regelbunden och specifik. Eftersom detta behov uttrycks kan det funderas över om eleverna verkligen ges den kunskap och möjlighet till fysisk utveckling som specialidrotten ska ge. Det förekommer troligtvis inte en enda elitidrottare idag som inte bedriver fysträning utöver den idrottsspecifika träningen och eftersom det står uttryckt i kursplanen för specialidrotten att eleverna ska ges chansen att utvecklas inom sin elitidrott så tåls det att fundera över om fysträningen inom specialidrotten idag ska fördelas på den tid eleverna har undervisning eller om det är något eleverna får ”kunskap” om via undervisningen och sedan på egen hand får styra över. Just detta argument är något som uppkommer genom ett försök att tolka det som står skrivet i kursplanen för specialidrotten. Hade jag fått önska så hade aspekten kring fysträningens roll inom ämnet behövts förtydligas.

Den mentala träningen är den punkt som tränarna talade väldigt angeläget om. Samtliga tränare hävdade värdet och vikten av att arbeta med mental träning för spelarna i det långa loppet ska lyckas som spelare på hög nivå. Ändå är det bara RIG-tränare 1 som lyckats erbjuda en större del fördjupad mental träning i form av föreläsningar, mentala samtal, etc. Alla tränare uttrycker att de på ett eller annat sätt försöker arbeta med mental träning i sin undervisning, men att det då handlar mer om att få spelarna att själva reflektera över sina handlingar, sina tankar, rutiner, beteende, osv. Frågan är om tränarna i fråga har tillräcklig och den rätta kunskapen när det kommer till mental träning och än en gång kan man koppla till Pierre Bourdieus begrepp Habitus. Tränarna väljer antagligen att bedriva mental träning baserat på det de tror är bästa sättet. Att tränarna arbeta med mental träning på olika sätt men

mot samma mål, det vill säga att en tränare till exempel tar till med föreläsningar om mental träning, en annan med reflekterande feedback i direkt anslutning till en match och en tredje genom att göra en analys av över ens mentala tillstånd under en match tillsammans med spelaren, kan även tänkas kopplas till Bourdieus tredje begrepp Fält. Detta på så sätt att de olika tränarna visar prov på vad de anser är bästa metoden vad gäller arbetet med mental träning. Tidén beskriver fältbegreppet som något där människor slåss för sin makt och position (2017, s. 51). Det kan kanske tyckas vara en udda koppling som görs, men kopplingen ligger i att en viss makt uppstår då tränarna själva väljer hur de vill undervisa på de olika skolorna och slåss på så sätt, utan att vara uppmärksamma på det, mot varandras olika synsätt av vad som är bästa metod. Detta gäller såklart inte enbart den mentala undervisningen, utan kan tänkas vara rådande inom samtliga val av undervisning, tex. undervisning av teknik och taktik.

5.2 Metoddiskussion

Då frågeställningar och syftet med denna studien varit formulerade på ett så fritolkat sätt så anser jag att urvalet och de kriterier som ställdes på deltagarna för att delta i studien varit tillräckliga för att ge tillförlitliga och relevanta resultat. Dock ska resultaten kanske ses som mer generella när det kommer till bedömning inom ämnet specialidrott. Skulle en reproduktion göras av denna studie så hade det kanske varit av intresse att specificera frågeställningarna och anpassa urvalet utefter ett ökat antal deltagare, olika typ av skola (RIG/NIU) och utbildning (lärarutbildning/specialidrottslärarutbildning), detta för att kanske öka resultatens relevans och specificitet för just ämnet specialidrott och då med fokus på sporten tennis.

Då denna studie handlade om förhållningssätt till bedömningen av tekniska och taktiska förmågor så kan det tänkas självklart att lärare som både bedömer OCH sätter betyg borde ha deltagit i denna studie. Nu var det enbart RIG-tränare 2 som hade behörighet att sätta betyg som deltog i denna studie. Anledningen till detta var att inga fler undervisande lärare inom ämnet som efterfrågades kunde tänka sig att ställa upp i studien. Eftersom enbart en av fem därför satte betyg i studien, så kan det tänkas att studiens validitet är lägre än vad den hade kunnat vara om fler eller alla lärare haft behörighet att sätta betyg. Detta då studiens syfte var att ta reda på hur lärarna (tränarna i detta fall) förhåller sig till bedömning av tekniska och taktiska förmågor, och enligt mig så är bedömning och betygssättning på sätt och vis

beroende av varandra. Samtliga tränare uttryckte ju dessutom att de är aktiva och påverkar vid betygssättningen i högsta grad.

Vad gäller intervjuerna och målet med frågorna så gavs tillräckliga och relevanta svar från samtliga deltagare, dock fick den videoanalys som deltagarna ombads göra exkluderas. Detta berodde på att de videoklipp som mailades ut till samtliga deltagare innan intervjuernas början föll i glömska hos samtliga deltagare. Under intervjuerna gick det alltså inte att ställa frågor om dessa. NIU-tränare 1 tittade på videoklippen, då intervjun skedd på vederbörandes arbetsplats, men inga svar av relevans för studien kom till användning. Vid en reproduktion skulle rekommenderas att utföra intervjuerna i direkt kontakt och inte via telefon. Intressant hade varit att genomföra samma typ av studie tillsammans med respondenter som kommenterade och resonerade kring sin bedömning med hjälp av filmklipp, för att se om resultaten hade blivit annorlunda.

5.3 Vidare forskning

Bedömning i specialidrott är av stort intresse, vilket även resultaten i denna studie styrker. Att bedömning inom ämnet är svårt har vi sett prov på och därför vore det intressant att se hur lärare i ämnet inom andra specialidrotter upplever bedömningen. Ser det likadant ut eller upplevs olika svårigheter beroende på idrott? Ser det olika ut beroende på om det är en individuell eller en lagsport? Eftersom tränarna uttryckt svårigheter med tolkning av kursplaner och bedömningsunderlag vore det därför även av intresse att undersöka på vilket sätt och vad man inom de olika specialidrotterna skulle vilja förändra i ramverken framtagna av skolverket.

Som nämndes så förekom det andra faktorer än teknik och taktik som spelade roll för bedömningen i ämnet. Dessa uppmärksammades till viss del, men det hade varit av intresse att istället utföra en studie där dessa två begrepp, mental förmåga och fysisk förmåga, låg i fokus.

5.4 Slutsats

Tränarna i studien upplever vissa svårigheter med att tolka och använda sig av kursplaner och bedömningsmatriser framtagna av skolverket. Tolkningar baseras på den egna uppfattning av vad innehållet innebär och vad som personligen anses vara viktigt att titta på i bedömningen.

De tränare som inte upplever några större svårigheter använder sig mer av egna framtagna bedömningsunderlag och kursupplägg. Behovet av förtydligade ramverk efterfrågas därför.

Tekniska och taktiska förmågor arbetas med och bedöms regelbundet. De tekniska färdigheterna ska dock vara så pass väl utvecklade att större fokus kan läggas på utveckling av de taktiska förmågorna anser tränarna. Arbetssätten vad gäller teknik och taktikutveckling skiljer sig väldigt lite de olika tränarna emellan. Tränarna individanpassar träningarna i den mån det går. RIG-skolorna verkar ha lite bättre möjligheter att bedriva individanpassad träning då deras antal spelare i förhållande till antal tränare på banan är lite bättre. NIU-skolorna har oftast fler spelare fördelat på ett färre antal tränare.

Fysträning och mental träning arbetas det med men skulle behöva ges mer fokus. Kanske kan detta göras om mer tid ges, vilket samtliga tränare önskat till specialidrotten. Mer tid ökar möjligheten för bättre utvecklingsmöjligheter hos eleverna.

Vad gäller kopplingen av Pierre Bourdieus kultursociologiska teori till studien så kan det sägas att begreppet habitus främst varit av relevans för studien och också varit mest framstående. Tränarnas tro och tidigare erfarenheter verkar ha varit väldigt avgörande för valet av undervisning och bedömningsmetoder. Dock är de tre begreppen svåra att särskilja och går att knyta an till vid flera av studiens händelser.

Käll- och litteraturförteckning

Arias-Estero, J. & Castejo ´n, F. (2014), Using instruments for tactical assessment in physical education and extra-curricular sport, *European Physical Education Review* 2014, Vol. 20(4) ss. 525–535

Bourdieu, P & Wacquant, L. J. D. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Chicago: Univ. of Chicago Press

Broady, D (1990). *Sociologi och epistemologi: om Pierre Bourdieus författarskap och den historiska epistemologin = [Sociology and epistemology] : [on Pierre Bourdieu's work and the historical epistemology]*. Diss. Stockholm : Högsk. för lärarutbildning

Eliasson, I., Ferry, M., Olofsson, E., (2012), *Dörrarna öppnade för mera: En studie om idrottsprofilerad utbildning i grundskolan*. Stockholm: Riksidrottsförbundet

Ferry, M. & Olofsson, E (2009). *Ämnet specialidrott i gymnasieskolan: en utvärdering av ämnet läsåret 2008/09*. Stockholm: Riksidrottsförbundet

<http://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/dokument/barn-och-ungdom/utvarderingspecialidrott-2009.pdf> [2017-10-30]

Larsson, H. & Redelius, K. (2008). Swedish physical education research questioned—current situation and future directions, *Physical Education and Sport Pedagogy*, Vol. 13(4), ss. 381–398

Lund, S. & Liljeholm, M. (2012) *Nationellt godkända idrottsutbildningar – certifiering och talangidentifikation*, Stockholm: Riksidrottsförbundet
<http://www.svenskidrott.se/globalassets/svenskidrott/dokument/undersidor/idrottsgymnasium/nationellt-godkanda-idrottsutbildningar.pdf> [2017-11-22]

Riksidrottsförbundet, RF, (2017) *Dimensionering RIG-verksamheten 2017/18-2019/20*
<http://www.svenskidrott.se/globalassets/svenskidrott/dokument/undersidor/elitidrott/rfsforslag-skolverket-rig-2017-20-till-webben.pdf> [2017-11-25]

Riksidrottsförbundet, RF, (2015) *Riksidrottsgymnasier perioden 2014-2017*
<http://www.svenskidrott.se/globalassets/svenskidrott/dokument/undersidor/idrottsgymnasium/forteckning-rig.-sf-orter-platser-2014-20172.pdf> [2017-11-25]

SISU Idrottsböcker (2016) *Vinnare i det långa loppet: tränings- och tävlingslära i specialidrott. 2.*, [rev] uppl. (2016) Stockholm: SISU idrottaböcker

Skolverket (2017), *Konsekvensutredning avseende förslag till ändring av: - Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2011:159) om vad som krävs för att en lärarens kompetens ska vara relevant för vissa ämnen i gymnasieskolan, samt - Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:4) om vilka yrkeskunskaper som krävs för att undervisa i ett yrkesämne (SFS 2007:1244)*
https://www.skolverket.se/polopoly_fs/1.257572!/Konsekvensutredning%20specialidrott.pdf
[2017-12-04]

Skolverket (2011), *Kursplaner före 2011- ämnet specialidrott*
<https://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-ochkurser/gymnasieutbildning/gymnasieskola/kursplaner-fore-2011/subjectKursinfo.htm?subjectCode=SC2000&lang=sv&tos=gy2000> [2017-11-25]

Skolverket (1994), *Föreskrifter om tim- och kursplaner för gymnasieskolan samt kursplaner för gymnasial vuxenutbildning*
https://www.skolverket.se/regelverk/skolfs/skolfs?_xurl=http%3A%2F%2Fwww5.skolverket.se%2Fwtpub%2Fws%2Fskolfs%2Fwtpubext%2Ffs%2FRecord%3Fk%3D486 [2017-11-26]

Svennberg, L (2017₁) Swedish PE teachers' understandings of legitimate movement in a criterion-referenced grading system, *Physical Education and Sport Pedagogy*, 22(3), ss. 257-269

Svennberg, L (2017₂) *Grading in physical education*. Diss. Stockholm: Gymnastik och idrottshögskolan.

Svenska tennisförbundet (2017) *Studera på RIG/NIU – Information om våra tennisgymnasier*
Studiestart höstterminen 2018

<http://www.tennis.se/globalassets/svenska-tennisforbundet/dokument/utbildning/spelare/rigniu-ht2018.pdf> [2017-11-15]

Svenska tennisförbundet (2016), *Utbildningsinfo April 2016*

<http://www.tennis.se/globalassets/svenska-tennisforbundet/dokument/utbildning/tranarutb.-validering/utb-info-april-20161.pdf> [2017-11-15]

Tidén, A (2016), *Bedömningar av ungas rörelseförmåga – en idrottsvetenskaplig problematisering och validering*. Diss. Stockholm: Gymnastik- och idrottshögskolan

Uebel, M., (2006), *Nya perspektiv på riksidrottsgymnasierna - Vad flickor och pojkar värdesätter i RIG-verksamheten*. Stockholm: Riksidrottsförbundet

<http://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet/dokument/elitidrott/perspektiv-pariksidrottsgymnasierna.pdf> [2017-10-30]

Bilaga 1

Litteratursökning

Syfte: Ta reda på hur specialidrottslärare förhåller sig till bedömning av tekniska och taktiska färdigheter i vald specialidrott.

Frågeställning:

- Hur bedöms tekniska färdigheter respektive taktiska färdigheter?
- Vilka övriga moment (utöver teknik och taktik) ligger till grund för bedömningen?

Vilka sökord har du använt?

Assessment Physical Education
Extra-curricular sport
Technical assessment
Tactical assessment
Syllabus Physical education
Curricula Physical education
Specialidrott
Bedömning idrott och hälsa

Var har du sökt?

Discovery
SportDiscus

Sökningar som gav relevant resultat

Extra-curricular sport, SportDiscus
Assessment Physical education
Tactical assessment
Curricula physical education
Specialidrott
Bedömning idrott och hälsa

Kommentarer

Svårigheter att hitta internationell litteratur inom området då specialidrott är ett svenskt påfund. Lättare i GIH:s bibliotekskatalog bland svensk litteratur.

Bilaga 2

Intervjuguide

Intervjuguide

- Presentation av mig själv och intervjuens syfte
 - Hur man som specialidrottslärare förhåller sig till bedömningen av teknik och taktik. Och mycket baserat på kunskapskraven.
-

Kursplanen- kunskapskrav: Betyget E

Eleven genomför, **med viss säkerhet** och **i samråd** med handledare, vald idrott tekniskt och taktiskt med **viss** precision och kontroll....

Allmän information om den intervjuande

- (Namn? Undervisande skola?)
- Vad har du för **Utbildning**?
 - Inom idrotten (tennisen)
 - Inom skolan (lärarlegitimation) - Annan
- **Yrkesverksam**
 - Inom Specialidrotten? (hur länge har du jobbat med specialidrotten?)
 - Inom tennisen i stort? (hur länge?, fortfarande? Hur?) - Hur många arbetsplatser? (hur länge på varje?)
- **Specialidrotten**
 - Hur stor är din tjänst idag? / Vilken sorts anställning har du? (fast?, tillsvidare?, 1års?)
 - Vad innebär din tjänst som specialidrottslärare? (vad undervisar du? Och hur mycket? Teori och praktik?)
 - Hur många är verksamma inom specialidrotten där du arbetar? (fler lärare tränare?)
- **Bedömning**
 - Bedömer du eleverna i specialidrott själv?

- Sätter du betyget på eleverna i specialidrott? → om inte: hur går betygsättningen till och vem sätts den av?

- Vad tittar du på främst i din bedömning av elevernas prestation?

→ När det kommer till tennisundervisningen

Till de som undervisar i ämnet tennis OCH övriga kurser:

→ Specialidrottskurserna som helhet → hur övervägande är prestationen inom just tennisen för betyget?

- Vad är den vanligaste anledningen till att du ger en elev ett lågt betyg?

- Vad är den vanligaste anledningen till att du ger ett högt betyg?

• **Kurs- och ämnesplaner**

- Förhåller du dig till kursplanerna som skolverket tagit fram? Hur?

- Har din skola egna ämnesplaner du förhåller dig till? → om ja, vad innefattar dess som du förhåller dig till?

• **Bedömning av teknik**

- Vad anser du att teknik är?

- Vad anser du att man som spelare ska kunna tekniskt för att antas till en specialidrottsutbildning?

- På vilket sätt arbetar du med teknik (individnivå, grupp, exempel på övningar) -
Hur bedömer du elevernas tekniska förmågor?

• **Bedömning av taktik**

- Vad anser du att taktik är?

- Vad anser du att man som spelare ska kunna taktiskt för att antas till en specialidrottsutbildning?

- Hur bedömer du taktik?

- Hur arbetar du med utveckling av taktiska förmågor?

• **Teknik och taktik?**

- Vilket är viktigaste enligt dig?

- Ligger de taktiska och tekniska förmågorna till grund för bedömningen eller finns det fler aspekter som avgör och hur mycket avgör dessa?

- Hur individanpassad är din bedömning när det kommer till tekniska och taktiska förmågor? → jämförelse med andra spelare? → personlig utveckling? Resultat?
- **Svårigheter**
 - Upplever du några svårigheter med att bedriva, bedöma och betygsätta specialidrott? Vilka?
 - Svårigheter med att tolka kursplanen?
 - Något du skulle vilja förändra med specialidrotten? Vad?
- **Filmfrågor**
 - Vilka tekniska skillnader ser du framförallt i film 1 mellan de två olika spelarna (Ebba och Linn)? → Har de samma möjligheter att antas till ett idrottsgymnase baserat på tekniken? Varför? Varför inte?
 - Skulle du påstå att pojken i film 2 (erik) har tillräcklig teknisk och taktisk förmåga för att antas till ett idrottsgymnase? På vilket sätt?
 - Hur skulle du bedöma det här dubbelparet? Skulle båda ha möjlighet att kvalificera sig till ett idrottsgymnase? Varför? Varför inte?

Bilaga 3

Frågor att besvara till tre olika videoklipp

Video no.1:

Ser du några tekniska skillnader mellan de två tjejerna? Utifrån det lilla du sett anser du att (baserat på tekniken) tjejerna har chans att antas till ett idrottsgymnasium?

Video no.2:

Skulle du påstå att pojken har tillräcklig teknisk och taktisk förmåga för att antas till ett idrottsgymnasium?

Video no.3:

Dessa spelare är för unga för att antas till ett idrottsgymnasium i nuläget, men vad skulle du säga att de behöver utveckla tekniskt och taktiskt för att ha chans att antas i framtiden?